

DOMOVINA

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knaflijeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126. Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 18, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar

Vzroki nezadovoljstva

V delavskem listu čitamo naslednje besede:

»Mezde so ostale iste, cene življenjskim potrebščinam se pa dnevno dvigajo. Posebno blago, ki je odvisno od uvoza iz inozemstva, je vedno dražje. Tako smo zadnje dni zvedeli, da se podraži riž za 1.50 do 2 din pri kilogramu. Mast je za 50 par dražja. Dvigajo se cene petroleju in bombažnemu blagu. Tudi na dnevnem živilskem trgu so cene poljedelskim pridelkom v skoku. Delavec z upravičenim strahom gleda v bodočnost. Tembolj, ker se pojavlja tudi brezposelnost v večjem obsegu.

Trgovci detaljisti morajo povečini plačevati blago naprej. Ustavljeno je kreditiranje in so prišli posebno delavci v veliko zadrego, kako si naj preskrbe življenjske potrebščine, ker so doslej plačevali povečini kupljeno blago za nazaj in ob izplačilnih dnevih.

Mislimo, da je dolžnost javnih faktorjev, da že sedaj mislijo na akcije, kako pomagati delavcem, ki se nahajajo napram valu draginje in brezposelnosti brez moči. Občine bi bile poklicane, da organizirajo aprovizacije, ki bi s podporo države in z velikimi nakupi živil preskrbele delavce z živili. Tozadavnih zgledov, kako se urede taka vprašanja, imamo v raznih državah več kot dovolj. Tudi večja podjetja bi se morala prisiliti, da skrbje za aprovizacijo svojega delavstva. Usodno bi bilo, če bi javni faktorji stali brezbrizni ob strani in prepustili, da se razmere na živilskem trgu urejajo same od sebe.

Sporedno s porastom cen bi se morale regulirati tudi delavske mezde. Uradne minimalne mezde bi se morale takoj dvigniti.

V interesu socialnega miru je, da se vprašanja vsakdanjega kruha sistematično urejajo. Lačne množice so najlažje dostopne za različna tuja in zločinska gesla. Pojavljajo se že razni agitatorji, ki bi radi speljali mišljenje ljudstva na svoja temna pota, ko izrabljajo težavni položaj, v katerega se vedno bolj pogreza delavstvo. Samo s policijskimi ukrepi se taka agitacija ne premaga. Odstraniti je treba vse ono, kar povzroča upravičeno nezadovoljstvo. Med vzroke nezadovoljstva pa gotovo spada draginja in brezposelnost. Zavedamo se, da v današnjih časih ni mogoče vsega urediti tako temeljito, da bi čez noč odpravili vse tegobe, ki tlačijo delavstvo. Z dobro voljo in sistematičnim delom se bi pa marsikaj izboljšalo in kar je posebno važno, delavstvo bi videlo, da se javni faktorji resno zavzemajo zanj in da vse store, kar je v danih razmerah mogoče. Zlonamerna agitacija, da je delavstvo prepuščeno samemu sebi, bi bila s tem onemogočena. In to je v današnjih časih posebno važno za narod in državo.

Kaj bi pa k temu rekel kmet, ki je še toliko na slabšem, ker so cene kmetijskim pridelkom, ki jih je dovolj na trgu, vsaki dan nižje, blaga, ki ga manjka, n. pr. krompirja in ima lepe cene, pa nima na prodaj? Delavec mora zahtevati večje mezde, da bo

zmogel nakup kmečkih pridelkov, ki so danes po večini daleč pod pridelovalnimi stroški. Ne smejo ravnati tako kakor se je zgodilo pred leti v neki državi, da so znižali

uradnikom plače z utemeljitvijo, da so padle cene živežu. Kmet je tudi delavec kljub svoji pedi zemlje. Razlikuje se od industrijskega po tem, da nima tedenskih plačilnih dnevov in tvega vse leto vse svoje delo in jelo. Če delavca čevelj žuli, mora tudi vedeti, da je kmet že do kosti ožuljen. To smo hoteli pripomniti k članku delavskega lista.

Navodila o podporah v času vpoklica

Izšla so podrobna navodila za izvajanje uredbe o podporah družinam hraniteljev, ki so bili poklicani k vojakom. Zakonita žena ali potomci ali oče in mati, kdor pač živi in ima pravico do podpore, naj v sili vloži prošnjo za podporo pri občini, kjer prebiva. Prošnje je treba vložiti pismeno. Če je prosilec nepismen ali nezadostno pismen, mora občina ali mestno poglavarstvo sprejeti prošnjo na zapisnik. Prošnja mora navesti naslednje podatke: družinsko, krstno in očetovo ime prosilčeve, zakonski stan ali sorodstvo s hraniteljem, bivališče, občino in srez, najbližjo pošto, ulico, hišno številko in nadstropje, družinsko, rojstno in očetovo ime hranitelja in njegov poklic, kakor tudi imena in rajstna leta otrok, za katere prosijo doklad. Prosilec mora razen tega izjaviti, da nima sredstev za vzdrževanje, nadalje, da je bil hranitelj vpoklican na nujno dolžnost bodi že na določen rok ali na nedoločen čas. Navesti mora dalje višino davka, ki ga mora plačevati sam, in davka, s katerim je obdavčen hranitelj. Prosilec mora priložiti dokumente, s katerimi podkrepi svoje trditve.

Občina ali mestno poglavarstvo morata proučiti podatke na podlagi dokumentov ali po lastni vednosti, nakar se prošnja dostavi pristojnemu odboru za podporo pri okrajnem sodišču najpozneje v 48 urah od dneva, ko je bila prošnja sprejeta. Predsednik odbora za podporo se bo pobrigal, da bodo sprejete pro-

šnje uvedene v poseben protokol po vrstnem redu, kakor so prispele. Odbor sklepa o prošnjah na svojih sejah in sestavlja zapisnik z dvema kopijama. Odločitev odbora za podporo je takoj izvršna. Predsednik odbora mora izdati nalog za izplačilo pristojnemu zavodu Pošne hranilnice. Ako je hranitelj vpoklican na vojaško dolžnost za dobo do štiri tednov, bo izdan plačilni nalog za vso odobreno podporo. Ako pa je vpoklican za daljšo dobo ali na nedoločen čas, se bo plačilni nalog glasil na 15dnevno podporo. Ako je med dnevom, odkar je bila prošnja vložena, in dnevom rešitve poteklo najmanj 10 dni, oziroma ako se prosilcu odobri podpora izjemno od dneva, ko je bil hranitelj vpoklican ter je do dneva odločitve minilo najmanj 10 dni, se plačilni nalog lahko izda za celotno mesečno podporo, ki obsega 15 dni preteklega časa in 15 dni v naprej. Takim osebam se lahko tudi dalje izplačuje podpora v mesečnih obrokih.

Pri Poštni hranilnici in njenih podružnicah se odpro čekovni računi. Okrajni odbori za podporo bodo razpolagali s čeki in s potrebnimi vsotami za izplačilo podpor v gotovini in to preko pristojnih pošt. Za dravsko banovino bodo čekovni računi odprti pri Poštni hranilnici v Ljubljani. Okrajni odbori za podporo lahko določajo izplačila po pošti samo onim osebam, katerim je bila odobrena podpora z dokladami.

Črnomelj je dobil Zdravstveni dom

Bela Krajina je za Novim mestom in Brežicami na zadnjem mestu, kar se tiče zdravstva, posebno pa sedanjega nezdravega odnosa med rodnostjo in umrljivostjo. Higijenski zavod v Ljubljani je že večkrat pokazal prav posebno zanimanje za siromašno in zapuščeno Belo Krajino in je bil tudi to pot tisti, ki je spet dal novo zdravstveno ustanovo in znova izpričal svoje prizadevanje za izboljšanje zdravstvenih razmer v Sloveniji. Po ureditvi preskrbe z vodo v najsiromašnejših vaseh Bele Krajine, po asanaciji posebno Križevske vasi pri Metliki, ki bo v zdravstvenem pogledu kmalu ena najvzornejših naših vasi in po ustanovitvi Zdravstvenega doma v Metliki pred pred dvema letoma, pred dvema mesecema je Metlika dobila celo rentgenski aparat in protituberkulozni dispanzer — je bil zdaj na vrsti Črnomelj. S prispevki Higijenskega zavoda, banske uprave in črnomaljske zdru-

žene zdravstvene občine so stare prostore meščanske šole preuredili, tako da je črnomaljski Zdravstveni dom, čeprav zdaj po obsegu še skromen, naravnost zgledna zdravstvena ustanova. Obsega za poslovanje same ustanove tri lepo urejene sobe, v katerih bodo zdravniki pregledovali bolnike in dajali brezplačne nasvete, zlasti pa skrbeli za zdravje otrok. Ta naloga je za Belo Krajino, ki je glede rojstev in umrljivosti na enem zadnjih mest v Sloveniji, najvažnejša, hkrati pa tudi najhvaležnejša.

Črnomaljski Zdravstveni dom bo deloval za združeno zdravstveno občino Črnomelj, ki obsega upravne občine Črnomelj-mesto, Črnomelj-okolico, Dragatuš, Vinico, Adlešiče in Semič pa tudi za združeno zdravstveno občino Stari trg ob Kolpi, ki je sicer samostojna, pa nima takšne ustanove. Kako prepotrebna je ta ustanova, naj Črnomaljecem pokaže statistika metliškega Zdravstvenega doma, ki ga vodi banovinski zdrav-

nik g. dr. Omaha in v katerem je bilo lani izvršenih nad 4.500 zdravniških pregledov, v dveh mesecih poslovanja protituberkuloznega dispanzerja pa že okoli 300.

Prepričani smo, da bodo vsi, ki žive na področju novega črnomeljskega Zdravstvenega doma, v velikem številu obskovali to

prepotrebno ustanovo in v njej iskali nasvetov za svoje zdravje in za zdravje svojih družin. Dolžnost vseh prebivalcev pa je zlasti, da na to zdravstveno ustanovo opozarjajo noseče matere in tiste, ki so že rodile, saj so takšne najbolj potrebne zdravstvenega nadzorstva in nasvetov.

Zasadimo drevje, gaje in gozdove

Iz pomembnosti gozdov za življenje vsakega posameznika kakor tudi za splošne državne interese je treba razvijati ljubezen do gozdov v najširših ljudskih plasteh. Najboljša pot za ostvaritev te naloge je propaganda in varovanje gozdov, ker le na ta način pridemo do pravega pojmovanja vrednosti gozda. To propagando je treba prvenstveno razvijati med mladino. Le tisti, ki pozna vse posredne in neposredne koristi gozdov, zna gozdove tudi ceniti in varovati.

Zato je državni odbor za propagando pogozdovanja s svojimi banovinskimi in okrajnimi odbori in skupaj s šolami ter kulturnimi, sportnimi, prosvetnimi in drugimi društvi sklenil, da bodo v naši državi vsako spomlad in vsako jesen dnevi za sadnjo drevesc in za propagando pogozdovanja. Preteklo pomlad so bili prvič v vsej državi taki dnevi od 19. do 31. marca. Tega dela so se udeleževale šole, kulturna, prosvetna, sportna in druga društva, ob vzajemnem sodelovanju z odbori za propagando pogozdovanja. Kljub slabemu vremenu, ki je tiste dni vladalo, je bil uspeh sadnje vendar zadovoljiv. Tako so

samo ljudske šole zasadile okrog milijon 750 tisoč sadik raznega gozdnega in drugega drevja.

To jesen bodo dnevi sadnje in propagande za pogozdovanje od 22. oktobra do 5. novembra. Izdani so bili potrebni pripravljalni ukrepi, da bi promet rodil čim boljše uspehe. Omenjeni rok se lahko premakne v skladu s krajevnimi razmerami. V današnjem težkem svetovnem položaju je končno jasno, da so gozdovi poleg vloge, ki jo imajo v gospodarskem ustroju države, tudi eden izmed važnih činilcev v obrambi države in potrebni za zaščito vojakov kakor tudi civilnega prebivalstva. Zadosti je, če se spomnimo samo na parke, ki so jih v večnih mestih pretvorili v zatočišča pred zračnimi napadi, ker drevje maskira zgrajena zatočišča. Zato se bodo vršili letos dnevi sajenja drevja in propagande za pogozdovanje pod geslom: zasadi mo drevje, gaje in gozdove, ki nam lahko služijo za obrambo pred zračnimi napadi! Občutek dolžnosti nalaga tako sedaj kakor v bodoče vsakomur, da vsestransko podpre to prizadevanje.

Sadje za zimo

Če hočemo shraniti sadje za zimsko zalogo, ga moramo najprvo pregledati, da-li ni zavoljo padca, sunkov ali pritiska kaj trpelo. Vsako poškodovano sadje namreč kmalu segnije in okuži s tem tudi zdravo sadje. Že pri pospravljanju sadne letine moramo biti torej previdni in sadja ne smemo premetavati. Peclji ostanejo na sadežih, skrajšamo jih samo s škarpami. Priporočljivo je, da konce skrajšanih pecljev premažemo z voskom.

Sadje, ki ga hočemo prezimiti, moramo pobrati kratko pred popolno dozorevanje. Prezrelo sadje se ne drži dolgo. Preden ga spravimo v prezimovališče, ga malo osušimo na zraku. Fino sadje, posebno špalirno, zavijemo posamič v papir. V zračnih prostorih samo za sadje se to bolje ohrani nego v kletih, kjer se ga prime rad duh po plesni.

Zalogo moramo pozimi vedno znova pregledovati, da odstranimo obolelo sadje, ki bi okužilo tudi zdravo. Jabolka in hruške pola-

gamo s peclji navzgor. V milih zimskih dneh shrambo lahko zmerno prezračimo. Grozde, ki jih hočemo ohraniti dalj časa, obesimo posamez v zračen prostor. Dolgo se pa ne držijo. Končno je treba paziti na to, da damo v shrambo le zimske vrste sadja, kajti zgodnje in srednje zgodnje vrste pričnejo kmalu gniti in nam pokvarijo vsako veselje.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. V ljubljanskem okolišu so se trgovali za kg žive teže dne 12. oktobra 1939: voli I. po 5.50 do 6, II. po 5, III. po 4 do 4.50; telice I. po 5.50 do 6, II. po 5, III. po 4 do 4.50; krave I. po 4 do 4.50, II. po 3.50 do 4, III. po 2.50 do 3; teleta I. po 6.50 do 7, II. po 6 din; v mariborskem okolišu: voli I. po 4 do 5, II. po 3 do 4, plemenski po 4 do 5.50, telice po 3 do 3.50, krave po 3, teleta II. po 4 do 4.50; v litijškem okolišu: voli I. po 4, voli II. po 3.70, voli III. po 3.50, telice I. po 5, telice II. po 4.50, telice III. po 4, krave I. po 4, krave II. po 3, krave III. po 2.50, teleta I. po 6, teleta II. po 5 din; v ljutomerskem okolišu pa: telice II. po 4, telice III. po 3 do 3.50, krave II. po 2.50 do 3, krave III. po 2 do 2.50, teleta II. po 4 do 4.50 din; v laškem okolišu: voli I. po 5.25, II. po 4.75, III. po 4 din; telice: I. po 5, II. po 4.50, III. po 3.75 din; krave: I. po 4, II. 3, III. po 2.50 din; teleta: I. po 6, II. po 5 din; v šmarnem okolišu: voli: I. po 5 do 5.70, II. po 4 do 5, III. po 2.75 din; telice: I. po 4 do 5, II. po 3 do 4, III. po 3 din; krave I. 4.50, II. po 3.50, III. po 2.50 din; teleta I. po 5, II. po 4 din.

SVINJE. Za kg žive teže so bili: v mariborskem okolišu pršutarji po 6 do 7.50, špeharji po 8 do 8.50 din. Prasci 6 do 12 tednov stari so se prodajali po 70 do 130 din za rilec; v laškem okolišu: špeharji po 9 dinarjev, pršutarji po 8 dinarjev; v ptujškem okolišu špeharji po 7.25 do 7.50 din, pršutarji po 6.75 do 7 din. Prasci 6 do 12 tednov stari so se prodajali po 40 do 125 din za rilec; v brežiškem okolišu: špeharji po 9, pršutarji po 7.50 din.

VINO. V ljutomerskem okolišu si dobil pri vinogradnikih navadno mešano vino po 4 do 5. fineše sortirano pa po 6 do 9 din,

le so misli, ki niso imele nič skupnega z blagohotnostjo.

»Ali ste se sporazumeli tudi s tistimi, ki imajo kakšno pravico do vas?«

»Ni se mi bilo treba sporazumevati. Mati me tako nikoli ni marala siliti.«

»To je seveda pametno. Razen nje pa je še nekdo, ki ga bo vaša odločitev hučo zadel. Vaš stric.«

»Pisal sem mu.«

»Ali vam je že odgovoril?«

»Ne. Tudi ne verjamem, da bi mi pisal. Sicer pa bo morda prišel za praznike k nam.«

»Torej še ne veste, kako misli o tem?«

»Ne.«

»Moj kaplan je bil včeraj slučajno na Bell. Z vašim stricem je govoril.«

Hrastovec je umolknil. Hotel je videti, kako bodo njegove besede učinkovale na Silvestra. Toda njih učinek ni bil prav velik.

Silvester je župnika dobro poznal in je kar vedel, kako je kaplan »slučajno« prišel na Belo.

»Torej je dobil mojega strica?« je mirno vprašal.

»Da, in žal mi je, da vam moram reči: stari mož je zelo ogorčen in zelo nesrečen.«

»Tudi meni je to žal, gospod župnik. Morda ga bom najlaže pomiril jaz sam, če bom govoril sam z njim.«

»Tega ne verjamem. Dejal je, da je enajst let dajal denar za vaše študije samo zaradi tega, ker ste mu obljubili, da boste postali duhovnik. Vi pa ste ga preslepili. Da, ogoljufali, je rekel. Uporabljal je namreč precej krepke izraze.«

Silvester se je ujezil.

Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIPREDIL B. R.

Silvester ni preveč skrival svojih misli in morda je Kavčevka kaj ujela, ko se je potem pogovarjal o Šolarju z materjo, ter nesla Pekovki. Po tej poti je najbrž vse zvedel kaplan.

Ali pa po kakšni drugi. Dejstvo je bilo, da je nekaj dni nato dal župnik poklicati Silvestra v župnišče.

Silvester je bil prepričan, da se hoče mož z njim pomeniti zaradi njegovega izstopa iz semenišča in je res prišel v župnišče.

Pot mu ni bila prav ljuba. Že od svojega prvega obiska se je vedno ogibal župnika Hrastovca. Toda, ko se je izpraševal, kaj naj stori, se mu je zazdelo, da ima župnik le pravico, da ga kliče, in zato je sklenil iti in napraviti vsem praznim govoricam konec.

Hrastovec ga je sprejel zelo dobrohotno.

»O, gospod študent! Ali boste malo sedli?« Silvester je naglo premeril z očmi sobo, kjer je bilo nekoč tako udobno in od koder je zdaj gledala sama vsiljiva pobožnost.

»Sedite vendar!« mu je potem še enkrat rekel Hrastovec.

»Hvala. Če dovolite, bom rajši stal.«

»Kakor želite. Prosil sem vas, da me obiščete, gospod Markič, ker sem moral marsikaj slišati. Ali se mislite res odreči duhovniškemu poklicu?«

»Da, prečastiti.«

»Ne mislim vam prav nič očitati. Morali ste že sami ugotoviti, da niste primerni za ta vzvišeni stan.«

»Dolgo sem premišljal.«

»Kdor se vsemu ne odreče, ne more postati moj učenec, je zapisano. Če pa cenite svet in njegove dobrine višje, je bolje, da ste se umaknili.«

»Nisem imel pravega veselja. In tega človek mora imeti.«

»Seveda. Človek se mora odreči posvetnemu duhu. Toda ali ste tudi premislili, kaj pustite zaradi tega sveta? Ali ne bo nekoč prišel dan, ko boste obžalovali, da ste to storili?«

»Mislim, da ne bom, prečastiti.«

»Tudi jaz upam. Kakor sem rekel, vam prav nič ne očitam. Ko sem slišal, kako ste se odločili, sem molil za vas. In samo želel sem si, da vas ni k temu prignil kakšen poniževalen vzrok.«

»Ne, gospod župnik.«

Silvester je ujel Hrastovčev pogled. Župnikove oči so ga kar predirale. Potem so se mu izmaknile in se uprle v mesnate roke, ki jih je bil sklenil kakor k molitvi.

»Slišal sem, da ste zaradi nekega dekleta zapustili svojo pot?«

»Kdo je to rekel?«

»Splošno se je tako govorilo. Toda tega nisem verjel. Nisem si mogel misliti, da bi pošteno dekle vrglo oči na človeka, ki se pripravlja za duhovniški poklic.«

Silvester je čutil, kako mu je vroča rdečica zalila obraz.

Spet je srečal župnikov prežeči pogled. Nekaj sovražnega je bilo v teh očeh. Izdaja-

v novomeškem okolišu pa navadno mešano vino po 5, finejše sortirano pa po 6 din za liter.

KRMA. V Celju: lucerna 90, seno 80, slama 50, v Novem mestu: lucerna 100, seno 100, slama 30, v Kranju: lucerna po 90, seno po 75, slama po 50 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Ljutomeru: goveje po 8, telečje po 9, v Kočevju: goveje po 11, svinjske po 8, v Ptujju: goveje po 10, telečja po 12, svinjske po 7 do 8 din za kg.

VOLNA. V Novem mestu: neoprana 18, oprana 25 din za kg.

MED. V okolici Maribora 18, v Litiji 20, v Novem mestu 16, v Kočevju 16 do 18 din za kg.

KROMPIR. V Celju po 90 do 100, v Mariboru po 100 do 125, v Slovenjem Gradcu po 100, v Konjicah po 90, v Kranju po 80 din za 100 kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 17. oktobra v devizah (prve številke pomenijo uradne tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 175.65 do 178.85 (za 217.40 do 220.60) din;

100 francoskih frankov za 99.28 do 101.58 (za 112.84 do 125.14) din;

1 ameriški dolar za 43.82 do 44.42 (za 54.60 do 55.20) din;

1 holandski goldinar za 23.34 do 23.72 (za 29.07 do 29.45) din;

Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 402 din. Nemške klirinške marke so bile po 14.30 din.

Sejmi

21. oktobra: Celje, Cerklje pri Kranju, Lesce, Mala Nedelja, Sevnica ob Savi, Sv. Peter pod Sv. gorami, Ziri, Žubina, Črna pri Prevaljah;

22. oktobra: Dramlje;

23. oktobra: Krško;

24. oktobra: Novo mesto, Dolenji Logatec, Velenje;

25. oktobra: Lemberg;

26. oktobra: Mursko Središče, Videm ob Savi;

27. oktobra: Martjanci, Križevci, Vesela gora;

28. oktobra: Dolnja Lendava, Gornji grad, Lož, Mokronog, Muta, Radovljica, Žužemberk, Slovenska Bistrica, Sv. Jurij ob juž. del. Sv. Tomaž pri Ormožu;

»Če je moj stric to res rekel, ne ve, kaj govori.«

»Pa vendar ne dvomite? Če želite, vam gospod kaplan lahko vse sam potrdi.«

»Hvala, gospod župnik. Mislim pa, da se bom o tem najlepše lahko pomenil s svojim stricem jaz sam.«

»Seveda. Toda staremu možu ne smete zameriti nagle jeze. Saj je morda res dajal denar samo v tem upanju. In če mu je kdo to upanje zbuhal?«

»Dokler sem jemal njegov denar, sem bil sam trdno prepričan, da bom postal duhovnik.«

»Ne smete me narobe razumeti, gospod Markič. Pripovedujem vam samo, kako gleda vaš stric na to. In razumljivo je, če misli nazadnje, da je bil preslepljen.«

»Nihče ga ni presleplil. Le zdaj mu je morda kdo to pokazal v takšni luči.«

»To je hud očitok proti mojemu kaplanu.«

»Gospod kaplan je tudi marsikaj klepetal pri moji materi. Lahko si mislim, da je pri mojem stricu delal prav tako. Toda tega mu ne zamerim. Mislim samo, da ga prav za prav nič ne briga.«

»Osebnost ne. Toda kot duhovnik mora obžalovati, da ne kažete dovolj velike ljubezni do našega poklica.«

»Zaradi tega mu ni treba raznašati raznih zgodb.«

»To mu povejte sami!«

»Ni vredno besed, gospod župnik!«

»Zelo ponosni ste postali. Toda nekaj vam moram le reči. Zakaj sami raznašate zgodbe, če ne želite, da bi jih drugi?«

»Jaz?«

Drobne vesti

— Zaradi slinavke in parkljevke so prepovedani vsi živinski in kramarski sejmi v celjskem srezu. Sresko načelstvo v Celju je proglasilo vso občino Št. Jurij ob juž. žel. za okuženo, občine Dramlje, Kalobje, Škofjo vas in Teharje pa za ogroženo področje ter izdalo vse potrebne ukrepe, da se ta kužna bolezen omeji in zatre. Med drugim so prepovedani vsi živinski in kramarski sejmi na vsem področju celjskega sresa, dočim so konjski dovoljeni.

— Hmeljske cene še vedno rasejo. Iz Žalca nam poročajo: Zadnje dni so nekateri prodali blago že po 65 din za kg.

— Omejitve uvoza naših kovancev. Bančni in valutni oddelek finančnega ministrstva je izdal pojasnilo v zvezi z vnašanjem kovanih dinarskih novcev iz inozemstva, v katerem pravi, da se prepoved vnašanja dinarjev nanaša tudi na kovane dinarje, kolikor gre za vsote preko 500 din na osebo v potniškem prometu. Potemtakem se sme iz inozemstva prinašati v potniškem prometu največ 500 din na osebo bodisi v 100 dinarskih bankovcih ali pa v kovanem denarju.

— Vložitev prijav za zgradarino. Na podlagi zakona o neposrednih davkih je davčni oddelek finančnega ministrstva naročil davčnim upravam, naj pozovejo vse davčne obvezance zgradarine, kakor tudi tiste, ki bivajo v turističnih in zdraviliških krajih, da vložijo davčne prijave za zgradarino za davčno leto 1940., in sicer v času od 1. do 30. novembra t. l.

— Oskrba naše tekstilne industrije s surovinami. Navzlic težkočam, ki so nastopile v začetku vojne, gledajo danes v krogu tekstilne industrije z večjim zaupanjem v bodočnost. Vse kaže, da se bo dalo vprašanje oskrbe naše industrije s tekstilnimi surovinami več ali manj zadovoljivo urediti. Italija je baje dobila velike količine bombaža v Zedinjenih državah, tako da bo tudi nam lahko dobavljala bombažno prejo. Tekstilne surovine pa bomo lahko uvažali tudi iz Anglije, ki bo v zameno kupovala pri nas velike količine lesa, živil in rud. Četudi bo uvoz tekstilnih surovin zasiguran, vendar je računati z znatnejšimi spremembami glede cen. V prvih tednih vojne so cene bombažu in volni precej narasle, potem pa so spet popustile. Na ceno surovin pa bodo v bodoče vplivali visoko narasli pomorski prevozni stroški.

— Pridelek koruze bo v Vojvodini kljub slabim napovedim tudi letos dober. Zadnji dež je precej zavrl otrgavanje koruze, toda otrgane je že okrog devet desetih. Zaradi obilnega pridelka je odpadla bojazen, da bi ne imeli koruze za izvoz, odnosno da ne bi mogli nakopičiti zadosti rezerv za slabše čase. Poraba koruze pri nas doma je zelo velika, zlasti pa v pasivnih krajih, kjer je koruza najbolj nenadomestljiva hrana. Mnogo koruze pa porabijo v bogatih žitorodnih krajih za krmo živine, zlasti pa za rejo svinj.

— Novi enodinarski kovanci. Od 20. oktobra tega leta bo Narodna banka začela postopno dajati v promet nove kovance po 1 din. Stari dinarski kovanci se vzamejo iz prometa v šestih mesecih. Po preteku tega šestmesečnega roka bo ta denar prenehal biti zakonito plačilno sredstvo in se bo le še v naknadnem roku 6 mesecev brez odbitka zamenjal za novi kovani denar, to pa le na blagajnah Narodne banke in državnih finančnih ustanov.

— Podražitev železnih in jeklenih izdelkov. Naša industrija železa in jekla je zšla v težak položaj glede dobave surovin iz inozemstva. Isto velja za uvoz koksa. Staro železje se je pa tudi podražilo za 20 do 40%, a Nemci so podražili koks približno za 25%. Razen tega mora naša kovinska industrija kot kupec plačati blago takoj odnosno že vnaprej, obenem pa mora prevzeti tveganost prevoza do naše države. Zaradi tega se obeta podražitev vseh izdelkov iz jekla in železa na naših tržiščih. Podražitev bo znašala od 20 do 25%.

— Strokovni tečaji. V naslednjih dneh priredi Zavod za pospeševanje obrti Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani naslednje tečaje: Strokovni tečaji za električno varenje v Ljubljani (prijave do 20. oktobra); zimski strokovni tečaji v Ljubljani (prijave do 20. oktobra); tečaj za notranjo arhitekturo v Ljubljani (prijave do 20. oktobra); splošni tečaj za priprave za mojstrski izpit (prijave do 30. oktobra); strokovne tečaje v Celju, Mariboru in Novem mestu (prijave do 30. oktobra).

NAROBĚ SVET

»Mica: »Tisti trije gospodje, ki si sedela včeraj z njimi v kavarni, so bili gotovo tvoji dobri znanci.«

»Neža: »Da, črnošli je ded, sivolasi njegov sin, plešasti pa njegov vnuk.«

»Da, vi, gospod Markič. In o tem moram še z vami govoriti.«

»Prosim!«

»Slišal sem, da se potegujete za Šolarja in povsod govorite, da se mu godi krivica.«

»Tako nisem rekel.«

»Torej ste vendar o tem govorili? Kaj prav za prav o vsem skupaj veste?«

»Vem samo to, kar so mi drugi pripovedovali.«

»In to vam je že dovolj, da napadate mene? Kar mimo grede slišite, vam zadošča, če je naperjeno proti meni?«

»Proti vam nisem rekel niti besede.«

»Ne? Proti komu pa? To je pa lepo zavijanje resnice! Vidim, da res niste izbrani za duhovnika.«

»Ne boste mi mogli dokazati, da sem lagal.«

»Če povsod pripovedujete, da so Šolarja obrekovali, proti komu leti vse to? Koga s tem napadate? Izgovarjati se hočete, da mojega imena niste izrekli? Kaj pa sploh o vsem skupaj veste?«

Župnik Hrastovec je stopil pred Silvestra in se z bleščočimi očmi zazrl vanj. Njegov glas je postal še rezkejši.

»Pridite sem, slišite nekaj zvoniti, in se potem predrznete...«

»Gospod župnik!«

»Da, predrznete se ščuvati proti meni. Toda čeprav delate to še tako na skrivaj, jaz vendar vse vem.«

»Ničesar ne veste.«

Silvester je rekel te besede tako ostro, da je Hrastovec utihnil.

»Tajiti mislite?« je vprašal.

»Rekel sem vam že enkrat, da mi ni treba ničesar tajiti. Lahko bi bili bolj povprašali, kaj je prav za prav res, preden me tako surovo nahrulite.«

»Ne hrulim vas.«

»Očitati ste mi predrznost.«

»Rekel sem samo, da je predrznost, če trdite, da sem Šolarju storil krivico.«

»Čudil sem se, da ga dolžite takšnih reči, in...«

»Čudili ste se in to govorili na takšen način, da je vsakdo takoj vedel, da se vam zde moje obdolžitve lažnice.«

»Ali smem dogovoriti, gospod župnik?«

»Ne. Molčite!« je zakričal Hrastovec. »Brez dokaza padate po meni. Seveda, samo jaz sem vsemu kriv! Jaz sem obtožil pridnega Šolarja! Kaj pa veste o tem? Kdo ga je obtožil? Tu! Tu je tožnik!«

Hrastovec je hlastno odprl predal svoje pisalne mize in vrgel pred Silvestra kos papirja. »Tu je tožnik! Vaš spoštovani župnik Kolar! Ali boste tudi njega sumnili?«

Silvester je počasi prebral listek. Prve besede je prebral in vse se mu je upiralo. Potem je hlastno pogledal pisavo in vse skupaj še enkrat prebral.

»Ali boste zdaj še zmerom trdili, da se je Šolarju primerila krivica?«

Silvester na to vprašanje ni odgovoril. S prisiljenim mirom je vprašal:

»Odkod je ta listek?«

»V cerkveni knjigi je bil.«

»Ne položite ga več vanjo, gospod župnik!«

»Kaj naj to pomeni?«

»Listek ni pravi. Pisava je ponarejena.«

»Meni se upate to očitati?«

Politični pregled

Vsa pozornost naše notranje politike

je obrnjena na postopno reševanje hrvatskega vprašanja, ki je sicer naletelo na mnoge težkoče, a vendar lepo napreduje. Že lep del oblasti je prevzela banovina Hrvatska. Da ni pozabila na glavni steber naroda, na kmeta, priča dejstvo, da je razširila z nekimi izpremembami stari srbski zakon o zaščiti kmetškega krova.

V nobenem primeru se ne more zarubiti treh hektarov obdelane površine zemlje in še pol hektara obdelane površine zemlje za vsakega člana družine, najmanj pa 3 ha. Zarubiti se ne morejo niti hiša niti gospodarska poslopja, ki so potrebna za vodstvo gospodarstva in se nahajajo na zemlji, ki je izvzeta od izvršbe.

Ta zaščita je sedaj v veljavi v veliki večini države in jo tudi pri nas ne bo mogel več dolgo preprečevati odpor tistih ljudi, ki gonijo pod raznimi krinkami naše slovenske kmete na beraško palico.

Pogajanja med Turčijo in Rusijo

še niso končana. Turški zunanji minister Saradzoglu je odšel iz Moskve in vzel s seboj v Ankaru posebne predloge, ki mu jih je izročila sovjetska vlada in ki naj turški vladi služijo kot podlaga za novo proučitev turško-sovjetskih odnosov. Pogajanja med obema državama za sklenitev črnomoškega pakta pa bodo trajala dalje. Nadalje zatrjujejo ponovno in mednarodnih mestih, da med temi predlogi ni nobenega, ki bi od Turčije zahteval, da kaj opusti v svojih obveznostih, sklenjenih z Anglijo in Francijo. Novi predlogi se tičejo Rumunije, Balkana in prehoda skozi Dardanele.

S podpisom pogodbe med Rusijo in Litvo je bila zaključena

prva stopnja velikega preobrata v Baltiku.

Vse tri male baltiške države so odslej tesno povezane s Sovjetsko Rusijo. Osnovo novega stanja tvori pri vseh dogovorih o medsebojni vojaški zvezi in zaščiti, ki pomeni dejansko rusko varstvo nad baltiški državami, tako vojaško kakor diplomatsko. Saj so se vse baltiške delegacije zavezale v imenu

svojih vlad, da ne bodo v zunanji politiki snovali ničesar, kar bi moglo biti v škodo Rusije. Poglavitna osnova bodočega razmerja pa je v dejstvu, da dobijo baltiške države prav znatne ruske posadke. Na Estonskem in Letonskem bodo ruske postojanke predvsem pomorskega značaja, oporišča za vojno ladjevje in za zračne bojne sile. V Litvi je težišče v kopni poziciji in tu bodo uredili Rusi oporišča za suhozemske vojne moči. Razlika med Litvo ter ostalima državama je jasna. Litva ima komaj malenkost morske obale, a meji na Nemčijo, dočim predstavlja ta oni dve državi v glavnem prehodno ozemlje za dostop do morja, pa oporišča za uveljavljanje v smislu pomorske politike na Baltiku. Ruska vojaška prevlada v baltiških državah je s tem dovolj utemeljena.

Na pomembne zaključke silijo tudi poročila o

presenetljivo naglem izseljevanju Nemcev

iz baltiških držav. Ni še pojasnjeno, ali imajo prav one angleške vesti, ki trdijo, da se je izseljevanje sprožilo na sovjetsko zahtevo, ne na nemški predlog. Dejstvo, da z izseljevanjem tako silno hitijo, priča, da računajo z naglimi nadaljnjimi dogodki. Pri tem je opozoriti, da dejansko ne gre za velike množice, saj je po podatkih baltiških statistik v vseh treh državah le 100 do 120 tisoč Nemcev, po nemških podatkih pa tudi ne več ko 170 do 180 tisoč. Glede možnosti naselitve baltiških Nemcev je jemat v poštev, da so to po veliki večini meščanski živelj, ki je živel v dobrih gmotnih prilikah v mestnih poklicih. Kmetškega življa med njimi je bilo še največ v Litvi, ki je dosedaj izseljevalna mrzlica še ni dosegla.

Eden od pogojev za nemško-sovjetski pakt je bil tudi ta, da se morajo vse nemške manjšine nemudno preseliti iz vseh baltiških držav v Nemčijo. To se sedaj dogaja. Nekaj sto tisoč Nemcev bo moralo iz baltiških držav v Nemčijo, ki jih bo naselila po nekaterih pokrajinah osvojene Poljske. Tudi iz Južnega Tirola se bodo Nemci začeli seliti. Prav tako govorijo, da se bodo morali preseliti iz podonavskih in balkanskih držav

Tudi na Finsko je sovjetska Rusija pritisnila.

Borba tamkaj še ni končana, ker je mala, komaj 4 milijone močna Finska odločena, da se postavi v bran sovjetski Rusiji. Borba za Finsko bo trajala najbrže še nekaj dni, ker se za njo zavzemajo vse skandinavske države (Danska, Švedska in Norveška), ki se vse čutijo ogrožene po sovjetski Rusiji. Toda mnogo verjetnosti je, da bo sovjetska Rusija tudi Finsko prisilila, da sprejme njene predloge in s tem ustoličila izključno oblast na Baltiku.

Stališče Italije, ki ga opisujejo kot stališče čakanja v pripravljenosti, še ni povsem jasno, a se bo v kratkem zjasnilo. Mirovno udejstvovanje Italije na Balkanu, nevarnost sovjetskega razmaha v Evropi, zveza s Španijo, to so tri postavke, ki dajejo upati, da bo Italija ostala nevtralna, pa čeprav je zaveznica Nemčije. Stališče Italije bo izredne važnosti za mnoge druge države.

Položaj nevtralnih držav, med katerimi je tudi naša država, se v preteklem tednu ni poslabšal. Vedno bolj trdno postaja upanje, da bodo svojo nevtralnost ohranile.

Ponovni boji na rusko-mongolski meji.

Premirje, ki je bilo avgusta sklenjeno v Moskvi med rusko-mongolskimi in japonskimi silami na mandžurski meji, je poteklo 8. oktobra. Letalstvo je ponovno začelo z bombardiranjem blizu jezera Puine in na meji Mandžurije. Japonske čete so na nekaterih krajih prestopile mongolske meje, pa so bile odbite od rusko-mongolskih čet, ki so prav tako v nekaterih krajih prestopile mejo. Nadaljevanje sovražnosti med sovjetskimi četami na skrajnem vzhodu in japonskimi četami iz Mandžurije daje zanimivo obeležje politiki Moskve. Sovjetska Rusija izrablja dejstvo, da so evropske sile v vojni, ter nadaljuje svoje delo v Aziji. Takoj po sporazumu z Nemčijo je Sovjetska Rusija z Japonsko sklenila premirje in ustavila sovražnosti. To premirje naj bi služilo za dosega širšega sporazuma. Tudi v Berlinu so to premirje predstavljali kot posledico nemško-sovjetskega zblizanja. Celo rekli so, da je v bodoče Rusija prosta na vzhodu in da bo vse svoje sile obrnila v Evropo, na strani Nemčije. To prerokovanje pa še ni uresničilo, temveč vse kaže, da bo Rusija, po pospravi svoje zadeve v Evropi pričela odločilno vplivati na potek bojev na Kitajskem.

»To ni pisava gospoda Kolarja!«

»Dajte listek sem! Takoj ga dajte!«

Silvester ga je položil na mizo in Hrastovec ga je hlastno pograbil. Zavreščal je, da se mu je glas trgjal:

»To je pa višek vaše predrznosti! Videli bomo, ali me boste smeli dolžiti ponarejanja!«

»Tega vas nisem dolžil!«

»Ne lažite!«

»Rekel sem, da je pisava ponarejena in to tudi lahko dokažem.«

»Spet hočete zavijati resnico! No, videli bomo!«

Silvester je vzel klobuk in brez pozdrava odšel iz sobe. Ko je zapustil župnišče, se je šele zbudila prava jeza v njem. Zakaj ni ostreje odgovoril na župnikove nesramne besede? Vsaj to bi bil lahko rekel, da je njegova nesmiselna besnost sumljiva.

Če je župnik listek res našel, bi mu moralo biti samo prav, da se je ponareditev razkrila in da bo lahko popravil krivico, ki se je Šolarju zgodila. In kako slabo je bila pisava ponarejena!

Pri besedilu se ponarejevalec niti ni trudil, da bi bil Kolarjevo pisavo posnel. Samo podpis je bil podoben. Poleg pa je bil župniški žig, kakor bi bila to uradna listina.

Silvester je obstal. Saj je prav to dokaz, da je župnik ponaredil listek!

Kdo drug pa dobi uradni žig v roke? Zopet se je podvival. Kaj naj zdaj stori?

Resnica mora priti na dan. Mora jo odkriti, če hoče biti vreden učenec rajnega župnika Kolarja.

Da bi šel k učitelju in ga vprašal za svet?

Ta bi ga samo svaril in ga prosil, naj zaradi ljubega miru molči.

Ali naj se pomeni z materjo? Ona bi se samo bala.

Najbolje je, da gre k tistemu, ki je imel največ pravice, da zve čisto resnico.

Da To bo storil.

K Šolarju pojde. Njemu bo povedal kaj je v župnišču odkril, on mora vse zvedeti!

Silvester je odhitel skozi vas in prišel ves razgret na Šolarjev dom. Kmetica je stala na pragu.

»Ali je Šolar doma?«

»V izbi čepi. Pa vsaj dober dan mi recite, gospod Markič!«

»Da, da! Zdaj ne utegnem.«

»Kje pa gori?«

Ni dobila odgovora. Silvester je bil že v izbi Šolar ga je čez rob časnika presenečen pogledal.

»Kaj pa je?« je suho vprašal.

»Nekaj važnega vam moram povedati.«

»Kaj pa?«

»Videl sem listek, ki ste imeli zaradi nje-ga toliko sitnosti!«

»Tako?«

»Župnik sam mi ga je pokazal.«

»To ni nič posebnega. Pokazal ga je že mnogim. Samo meni ne.«

»Listek je lažen.«

»Sam vem to najbolje.«

»Ali me ne razumete prav? Pisava je ponarejena.«

»Ponarejena?«

»Vsaka beseda in podpis tudi.«

Šolar je hlastno pograbil Silvestra za roko.

»Vi, gospod Markič, dobro vas poznam in

verm da se iz mene ne boste norčevali. Kaj mi hočete reči?«

»Pravim vam, da gospod Kolar ni napisal niti besedice o vas. Da so njegovo pisavo ponaredili.«

»Torej se je izkazalo, da je vse zlagano?«

»Da, vse je zlagano. In da se je nekdo drug poslužil gospoda Kolarja za svoje namene.«

»Toda ali je mogoče to dokazati?«

»Prav nič težavno ni. To bo lahko ugotovil nekdo, kdor se razume na pisave.«

»In to je res, Silvester? Ali se niste zmotili?«

»Ni se mogoče zmotiti. Kar sem rekel, sem pripravljen tudi pred sodnijo potrditi.«

»Ježeš!«

Šolar je planil s klopi, prijel Silvestra za obe rami in ga stresel.

»Ježeš! Kaj praviš? Saj ne lažeš? ... Kaj si mi rekel?«

Spet je sedel.

»Še enkrat mi morate natanko povedati. Tako hitro tega ne razumem.«

Silvester je zdaj na široko razlagal, kako je bil v župnišču, kako ga je župnik prijel za besedo in kako je naposled videl listek.

Šolar mu je pogosto segal v besedo.

»Najprej prav prijazno, kaj? In strupeno pri tem, potem pa iznenada prav besno. Saj dobro poznam Hrastovca!«

Ko je Silvester pravil, kako je župnik vr-gel listek predenj, se je Šolar udaril po kolenu in se na glas zasmejal.

»Misliš je pač, da se na take reči ne razumete. Vi pa ste takoj rekli, kaj je.«

(Dalje prihodnjik)

Položaj na bojiščih

Na zapadnem bojišču

se je po poldrugomesečni pripravi pravkar začela resna borba, ker so začeli Nemci, ki so zbrali tam ogromne množine letal, tankov in vojaštva, napad na tiste postojanke, ki so jih bili Francozi na nemškem ozemlju zasedli tedaj, ko je bila nemška vojska zaplenjena na Poljskem.

Boji na morju

prinašajo izgube na eni strani Angliji, ki je izgubila že nekaj vojnih in mnogo trgovskih ladij, na drugi strani pa je utrpela tudi Nemčija boleče izgube, saj so ji doslej potopili že 23 podmornic. Zaradi nevarnosti na morjih hudo trpi tudi trgovina nevtralnih držav, ki so že pričele varčevati z živili.

Boji v zraku

se vršijo le v manjšem obsegu, če izvzamemo nedaven napad nemških bombnikov na angleško vojno luko Firth of Forth na Škotskem. Pri tem so Nemci poškodovali dve angleški ladji, izgubil pa so 7 od 12 napadačih bombnikov.

PRED SODIŠČEM

Sodnik: »Priča, koliko vam je let?«

Priča: »Osem in sedemdeset.«

Sodnik: »Omožena?«

Priča: »Še ne.«

ZE TRI IMA TAM

Dore: »Kupčije mi gredo sijajno. Kmalu bom imel zastopnika celo v Ameriki.«

Tine: »To še nič ni. Jaz imam v Ameriki že tri blagajnike.«

V KAZNILNICI

Ravnatelj kaznilnice: »No, torej zdaj ste odsedeli svojo kazen in vrnete se med pošteno ljudi.«

Kaznenec: »Oh, gospod ravnatelj, težko mi bo slovo, pri vas sem se počutil zelo dobro.«

IZHOD

Žena: »Glej možiček, s tem klobukom se ne morem več pokazati med ljudi, vse ga že pozna.«

Mož: »Dobro, pa se preseliva v drugo ulico.«

Novice

* **Novo postajališče v Dravski dolini** Janžev vrh-Remšnik, ki se nahaja med postajama Brezno-Ribnica ter Vuhred, so otvorili preteklo nedeljo.

* **Nad nered v upravi in uradih se je spravil vodilni član hrvaških gospodarskih organizacij dr. Rudolf Bičanič.** V listu »Gospodarska sloga« obravnava veliko korupcijo, ki se je razpasla med višjim uradništvom na hrvaškem ozemlju. Številni višji uradniki so imeli tako visoke dohodke, ki se nikakor ne strinjajo s poljedelsko deželjo, kakor je Hrvaška. Na banski upravi v Zagrebu je bilo veliko uradnikov, ki sploh niso prihajali v urad, pač pa so kljub temu prejeli lepe plače. Precej takih mnogozaslužkarjev je bilo tudi med okrajnimi glavarji. Nasprotno pa dobivajo nižji uradniki slabe plače, ki ne zadostujejo za dostojno življenje. Dr. Bičanič pravi, da bo nova uprava te napake neusmiljeno odpravila in očistila vso upravo, da se bo končno uvedel v vseh uradih red.

* **Od pravočasnega in pravilnega zdravljenja bolezní je v pretežni večini primerov odvisno ozdravljenje.** Le redke so bolezni, ki bi jim moderna medicina ne mogla doživeti. Med bolezni, ki se jih človeku ni treba bati, če se pravočasno zateče k zdravniku, spadajo tudi bolezni ušesa, nosa in grla. A prav o teh boleznih, tako pogostih in navadno tudi zelo nevarnih, je naše ljudstvo veliko premalo poučeno. Zlasti po deželi ljudje z redkimi izjemami sploh ne vedo, kakšni so znaki teh bolezni in kako težke, naravnost usodne so lahko njihove posledice. Zavedajoč se tega je Vodnikova družba pripravila letos svojim članom poljudno pisano in bogato ilustrirano knjigo »O boleznih ušesa, nosa in grla« izpod peresa zdravnika-specialista za te bolezni dr. Janka Hafnerja. Vodnikova družba prav vljudno vabi vse čitatelje »Domovine« v krog Vodnikovcev. Prijave sprejemajo poverjeniki in pisarna Vodnikove družbe v Ljubljani, Knafljeva 5. Članarina znaša 20 din; za ta mal denar dobite štiri lepe knjige, med njimi Vodnikovo pratiko s pestro in zanimivo vsebino.

* **Velik vlom v Toplicah.** Pretekli teden je bilo ponoči vlomljeno v trgovino Jožeta Kapša v Toplicah pri Novem mestu. Na de-

lu sta bila dva vlomilca in sta odnesla 10 kuponov usnja za podplate, 12 kosov črnege boksa in še nekaj drugih kož in usnja. Oblekla sta se tudi za zimo in odnesla kar 36 kosov moških in ženskih triko spodnjih hlač, tako da znaša skupna vrednost ukradenega blaga nad 7000 din.

* **Obsojena požigalka.** Pred okrožnim sodiščem v Murski Soboti je bila obsojena Frančiška Nemeč iz Šafarsčaku zaradi dveh požigov na 5 let robije. V Šafarsčaku je zažgala stanovanjsko hišo in gospodarsko poslopje posestnice Helene Mikulek. V času požara sta bila v hiši zaklenjena dva nedoletna otroka, ki pa so ju rešili, da se nista v dimu zadušila. Pogorelo je ostreže obeh poslopij. Dan pozneje je zopet zažgala hišo in gospodarsko poslopje posestnice Katarine Mušič. Tudi v tem primeru je spravila v nevarnost življenje dveh otrok, ki sta se nahajala v stanovanjskih prostorih.

* **Potrdilo je ponaredil.** Ivan Cug, poljedelec v Selu v Prekmurju, je dobil potrdilo od uradnika zavarovalne družbe »Croatia«, da je plačal znesek 300 din. Pred številko 300 je potem oprisal še 1 in jo predložil okrajnemu sodišču v Murski Soboti v dokaz, da je izolačal zavarovalnici »Croatia« 1300 din. Pred okrožnim sodiščem v Murski Soboti je bil obsojen na tri mesece strogega zapora pogojno za 3 leta.

* **Drzna tatvina v Družmirju.** Nedavni večer je bila izvršena v hiši gostilničarja Dežmana v Družmirju velika in drzna tatvina. Ko so bili domači zbrani v kuhinji pri večerji, so se hiši približali vlomilci. Skozi razsvetljeno okno kuhinje so lahko točno motrili domače, del vlomilcev pa je med tem splezal po lestvi skozi okno v spalnico. Drzni vlomilci so odnesli ročno omarico. V njej je bilo 2080 din gotovine in dva skoraj nova revolverja tipa Browning v vrednosti 1200 din. Obleke in drugih predmetov pa se niso dotaknili. Vlom je prva ugotovila gospodinja, ko se je okrog desetih podajala k počitku in ni mogla skozi zaklenjena vrata. Drugo jutro so našli nekaj sto metrov od hiše tik pri Paki omarico prazno in razbito.

* **Upepelitev.** Pri Spodnji Kungoti je preminil posestnik Anton Turk. Pokojnikove zemske ostanke so prepeljali v graški krematorij, kjer so bili vpepeljeni. Pokojni Anton Turk je bil namreč član »Ognja«.

* **Skrivnostna smrt.** Iz Mure so potegnili pri Sladkem vrhu neznanega utopljenca. V

TANERA - J. M.

Naman Abas

Zgodovinska povest iz Sirije

Tako je bilo vse pripravljeno za beg. Maronit je čakal samo na ugodna sporočila svojih slov. Naposled je eden izmed njih prišel in sporočil: »Včeraj je Selim Bairakdar paša odjezdil v Sazo. Hoče čez Kunetro in Most Jakobovih hčerk dospeti v Zapadno Jordanijo in namerava potovati zapadno okoli Tiberijevega jezera v Nazaret.«

To je bila pričakovana ugodna priložnost. Naman Abas je vso to pokrajino dobro poznal, ker je bil večkrat kot potni vodja vodil letoviščarske karavane skozi Sirijo in Palestino. Kdor je prekoračil Jordan južno od Meromskega jezera, jezdi najbolje proti hanu Minjesu in od tam naslednoga dne skozi romantični Vadi el Hatín in vas Hatín čez Kefrkeno v Nazaret.

To pot bo gotovo ubral tudi mutesarif Selim Bairakdar paša.

Vadi el Hatín, to je glavna dolina skalnate gore Karnhatina, je tako ozek in divji, da po evropskih pojmih ne moreš skozenj s konjem. O kakšnem potu po njem sploh ni govora. Čez skale in kamenje, včasih visoko gori tesno ob skalnih stenah, potem spet spodaj po nevarnih strminah mora konj prav za prav plezati da pride naprej. Dvanajstkrat je treba prebroditi deroči potok. Brez konca in kraja te vodi pot gor in dol. Pogosto se ti zdi, da je divja gorska ožina čisto zaprta od skal, saj štrlijo na levi in

desni strani do petsto metrov visoke skale v zrak.

V tej tesni gorski dolini je hotel Naman Abas izvršiti maščevanje. Zaman je poskušala njegova mati odvrniti ga od njegovega naklepa, zaman ga je spomnila na Dilruba.

»Moja častna dolžnost je, mati! Ne morem drugače. Počakaj me tu, dokler ne dobiš od mene sporočila. Nato takoj odpotuj, kakor sva se dogovorila, v Bajrut. Tam boš izvedela vse drugo. Bodi pozdravljena!«

Ni ga mogla pridržati doma Kadar gre pri moških za čast, morajo ženske molčati. V takem primeru ne pomaga niti ljubezen, ne ljubezen do matere, ne ljubezen do ljubljene dekleta ali do žene.

Tri ure po prihodu sli je bil Naman Abas pripravljen za odhod. Storil je bil vse, kar je še bilo treba storiti. Zajezdil je konja. Kakor bi bil šel na kakšno slovesnost, je bil oblečen v svojo najlepšo obleko. Čez rame mu je visela njegova najboljša puška, s katero je bil pogodil marsikaterega volka na dolgo razdaljo. Za pasom pa sta mu tičali dve pištoli, v katerih so bili zlati vložki.

Tako opremljen je oddirjal na pot. Spremljal ga je le služabnik Janez. Njegov zvesti belec je kmalu spoznal, da se je gospodarju zelo mudilo. Naman je brez prestanka priganjal žival, kar se je le redko zgodilo. Vse popoldne in vso noč sta jezdila Naman in Janez. Skozi Džibžženin, Elkarum in Ja-

5

mur do Baniasa je držala dolga pot. Proti jutru je dospel Naman tjakaj.

V eni sami noči sta bila prejahala Naman in njegov sluga pot, za kakršno potrebujejo jezdecí navadno dva dneva precej naporne ježe. V Baniasu je Naman dobil najugodnejša sporočila.

»Mutesarif je danes ponoči taboril pri Kunetri. Danes bo jahal do hana Minjesa in jutri bo potoval skozi Vadi el Hatín.«

Nekaj ur počitka je smatral Naman Abas za zadostno zase, za slugo in za oba konja. Nato sta Naman in sluga spet zajahala konja. Čeprav sta živali zvečer precej izčrpani dospeli do Hatína in je tudi sluga Janez bil zelo utrujen, je bil Naman videti tako čil kakor v začetku pota. Mladi Maronit je imel mišice kakor iz jekla in njegova volja je bila neizčrpana. Zdaj pa je zlasti njegov notranji nemir zakrivljal, da je pozabljal na vso utrujenost. V Hatínu je svojim zaupnikom naročil to in ono, kar je smatral za potrebno.

Slugi Janezu sicer ni bil izdal, kakšen je bil njegov načrt, vendar je Janez slutil, da je šlo za nekaj čisto posebnega, in obljubil je, da bo skrajno previden in da se bo ravnal po gospodarjevih ukazih. Zato pa je več odličnih Maronitov, katerih svojci so bili prav tako ubiti od Druzov Selima Bairakdarja, vedelo za skrivnost in je podpiralo Namanov načrt s tem, da mu je bilo obljubilo, da ga bodo drugega jutra sli na konjih natančno obvestil o času odhoda Selima Bairakdarja in o poti, ki jo bo ta ubral.

Kljub temu se je Naman še zvečer napotil v divji Vadi el Hatín in začel iskati prostor,

Muri je bil več dni. Moški je star 40 do 45 let. Po raznih predmetih, ki so jih našli pri njem, je soditi, da gre za pripadnika sosedne države, ki je pripadal očividno boljsemu sloju prebivalstva.

* **S smrtjo je plačal smeh.** Pred nekaj leti je kmet Salko Trgovac iz Šaronje v bližini Cetinja v prepiru ubil svojega sosedu. Ko so ga orožniki prijeli in zvezali, je radovednost prignala vso vas zraven. Ko so ubijalca peljali mimo, se je neki deček med množico na ves glas zakrohotal. Ta svoj smeh pa je zdaj plačal z življenjem. Pred nekaj dnevi se je Trgovac, ki so ga takrat zaradi uboja obsodili na več let ječe, vrnil iz kaznilnice. Toda dečkovega smeha ni pozabil. Ko ga je te dni srečal na cesti — deček je medtem že dorasel v 17letnega fanta — se ga je polotila jeza. Skočil je nanj in mu zabodel nož v srce. Fant je bil na mestu mrtev. Morilca pa so orožniki spet zaprli in se bo to pot še delj časa pokoril kakor zadnjič.

* **Drzen vlom v Rakitni.** Oni teden je vlomil 33letni Josip Lenič v stanovanje Meri Mikoš v Rakitni in odnesel iz stanovanja 37 bankovcev po 100 francoskih frankov in 15 bankovcev po 100 din, tako da je odnesel v celoti 7000 dinarjev jugoslovenskega in francoskega denarja. Še isti dan je Lenič prišel v družbi dveh nepoznatih cigank k posestniku Jožetu Grumu v Rakitni, ki je kasneje zapazil, da mu je bila ukradena srebrna moška žepna ura, vredna 300 din. Prav verjetno je, da je uro ukradla ena izmed cigank. Prva ciganka je stara okrog 60 let ter je visoke, bolj vitke postave, druga je stara okoli 30 let in tudi bolj visoke postave in čednega obraza. Obe sta imeli ta dan na glavi rdeči rutli. Orožniki vse tri zasledujejo.

* **Več pozornosti otrokom.** V ljubljansko bolnišnico so pripeljali komaj leto dni staro Marijo Pavškovo, hčerko kovača iz Tržiča. Mati se je za trenutek odstranila iz kuhinje, v kateri so ostali otroci sami, poleg Marije še dva v starosti 3 in 4 let. Nesrečno dekletce se je priplazilo do štedilnika in odprlo vrata. Pri tem je ogenj zgrabil obleko, da je Marija dobila hude opekline po vsem životu. Podobna nezgoda se je pripetila 7letnemu kočarjevemu sinu Petru Mavcu s Preserja. Grel se je pri kotlu, v katerem je mati kuhala za svinje, pri tem pa se je z nogo naslanjal na desko, položeno čez kotel. Na lepem se mu je deska izpodmaknila, da mu je noga ušla v krop. S hudimi poškodbami so

ga prepeljali v Ljubljano. Še huje pa je izkupil štiriletna Marija Kostrevčeva, posestnikova hči s Cirja. Na paši se je preveč približala pastirskemu ognju, ki se je prijel nje obleke in dekletce tako hudo opeklo, da so ga morali prepeljati v krško bolnico, v kateri je naslednji dan podlegla.

* **Žganje je kahal in zažgal hišico.** Na Goleku je pogorela hišica Marije Zagorčeve. V hišici je stanoval Andrej Šavs, ki je pazil na vinograd. Kuhal je žganje in zaspal, ne da bi pogasil v peči ogenj. Kmalu se je požar razširil in popolnoma upepelil hišico. Škoda je po večini krita z zavarovalnino.

* **Iz neprevidnosti sam zažgal hišo.** V Topolšici je zgorelo gospodarsko poslopje tesarja Antona Brložnika. Poslopje je zgorelo do tal in trpi Brložnik okoli 12.000 din škode. Orožniki so v teku preiskave glede vzrokov požara zaslišali tudi Antona Brložnika, ki je priznal, da je v gospodarskem posloju izgubil gorečo cigareto, ki je pa ni pobral. Ogorek cigarete je zanetil slamo in tako se je ogenj razširil na vse poslopje. Orožniki so Brložnika zaradi malomarnosti ovadili državnemu tožilstvu.

* **Smrtna žrtev avtomobila.** Huda nesreča se je pripetila pred železniškim prelazom v Murski Soboti, pri katerem je izgubil življenje prileten moški. Ponesrečenec je bil 58letni posestnik Jožef Puhar iz Tešanovcev. Vozil se je s kolesom iz Rakičana proti Murski Soboti in obležal na cesti. Avto ga je zadel s kolesom v glavo in mu prizadel smrtno poškodbo, ki jim je kmalu po prenosu v bolnico podlegel.

* **Za 35.000 din opeharjena tvrdka.** Lesni manipulant Ivan Markelj je bil zaposlen svoj čas pri lesni tvrdki Gorjanc v Kranju in je vodil podružnico na Jesenicah. Prišel je pred sodnike in bil obsojen zaradi zločina ponarejanja računov, poneverbe in drugih pregreh na 1 leto in 1 mesec robeje. Oškodovani lesni tvrdki ima povrniti 35.280 din. Markelj je lani ponaredil 20 računov za prav znatne vsote in inkasirani denar pridržal zase, tako da je tvrdko oškodoval za 32.000 din, dalje je vzel iz blagajne 6000 din in prodal na svoj račun strankam več desk. Markelj je povedal, kakšen je bil njegov roman življenja. Bil je lahkomišel. Kratko je sodnikom pripomnil: »Za ženske sem mnogo plačal.«

* **Utopljenec.** V Paki so našli pri železniškem mostu v Pesjem utopljenega Franca Obla, 42letnega kmeta iz Podkrajja. Ali gre za samomor ali za nesrečo, še ni ugotovljeno.

* **Smrtna nesreča.** V tovarni za lepenko na Seršaku je bil zaposlen pri nakladanju hlodov 33letni delavec Avgust Novak. Po nesreči se je sklad hlodov zvalil na delavca. Tovariši so prihiteli na pomoč in hlode odstranili ter dvignili Novaka, ki je bil nezavesten. Takoj so ga odpeljali v mariborsko bolnišnico, toda nesrečnež, ki je imel zlomljeno hrbtenico, je kmalu nato umrl.

* **Poškodbam je podlegel.** Poročaji smo o roparskem napadu na 25letnega Rotarja Jožeta, delavca pri »Jugočeški« v Kranju, iz Zgornje Besnice nad Kranjem. Rotarja je zvečer, ko se je vračal domov z dela, v bližini postaje Sv. Jošt napadel neznan ropar, ga ustrelil z revolverjem v čelo in nato nezavestnega zavlekel v Savo. Ker je bila voda na onem kraju nizka, je Rotarjeva glava molela iz vode in je kmalu prišel k zavesti ter se splazil na breg, kjer so ga našli ljudje. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, kjer so ugotovili, da mu je krogla prebila lobanjo in ostala v glavi. Rotar je ranam podlegel.

* **Vse življenje za zidovi jetnišnice.** Oni dan so aretirali orožniki iz Krškega Miho Hudoklina, starega znanca zaporov. Hudoklin je letos avgusta pobegnil iz novomeških zaporov. Doma je iz Sv. Križa pri Kostanjevi ci, star je 57 let, a presedel je kakor sam pove, okrog 4 desetletja v zaporih.

* **Na tragičen način je izgubil življenje 32letni graničar Radomir Stojanović,** ki je bil na službi v Genterovcih. S kolesom se je zaletel v oje nasproti vozečega voza in dobil hude notranje poškodbe, katerim je po prevozu v bolnišnico podlegel. Pokojni je bil v svoji službi vesten in priden, tako da je njegova smrt vzbudila splošno sočutje. Pripeljali so ga v njegovi rojstni dom v Ustipraču.

* **Požar o polnoči.** V Ivanjševcih je opolnoči nastal ogenj na posloju posestnika Karla Pojbiča. Gasilci so bili takoj na kraju požara, zaradi pomanjkanja vode pa niso mogli gasiti. Združenemu naporu se je končno le posrečilo, da so ogenj omejili. Pogorelo je poljedelsko orodje, hlev in gospodarsko poslopje. Škode je 50.000 din. Posestnik ni bil zavarovan.

* **Deček zanetil požar.** V Muretincih je zajel požar gospodarsko in stanovanjsko hišo posestnika Ivana Vajde. Škode je okoli din 70.000. Preiskava je dognala, da je zanetil požar 4letni domači sinček, ki se je na skednju igral z vžigalicami.

ki bi bil ugoden za izvršitev načrta. Kmalu je našel, kar je iskal, nato pa se je vrnil v vas, da bi se naspal in se tako zadosti okreplil.

Tako se je pripravljala huda ura za Selima Bairakdarja pašo, ki je bil leta 1860 pobil s svojimi Druzi nešteto kristjanov. Če bi bil Selim Bairakdar vedel, kako so se vsi Maroniti, ki so bili preživeli tiste strašne dogodke, zarotili proti njemu in sklenili njegovo smrt, bi bil nač rajši ostal kot kaimakam v Hauranu. Tam živi fanatično mohamedansko ljudstvo, ki ne dopušča nikake priselitve kristjanov. Tam bi bil živel Selim Bairakdar paša zmerom pod zaščito svojih zvestih privržencev. Tu pa je moral imeti ne samo v Namanu Abasu, temveč sploh v vsakem Maronitu smrtnega sovražnika. Lahko bi si bil pač mislil, da tudi doba dvajsetih let od tistih dogodkov ni mogla zbrisati silnega sovraštva, ki je prešlo v kri in meso vseh Maronitov, ki so bili preživeli tisto grozno preganjanje kristjanov v Damasku. Preveč se je Selim Bairakdar paša zanašal na svojo zdajšnje moč kot mutesarif. Zraven tega pa je računal s strahom kristjanov. Menil je, da se ga pač ne bodo upali napasti, ker bi napad na njegovo osebo lahko imel za posledico podobne dogodke kakor pred dvema desetletjima.

V tem pa se je zelo motil, zakaj že številni mladi Maroniti so se priglasili, da ubijejo Selima Bairakdarja, če se bo Namanu načrt ponesrečil.

Na neuspeh ni Naman mislil niti minuto. Rano zjutraj je bil prispel sel in naznanil, da je mutesarif odpotoval iz hana Minjesa in

da bo torej kmalu jahal skozi Vadi el Hatin. Naman Abas se je nemudno odpravil na prostor, ki si ga je bil izbral. Visoke skale so ga skrivale nepoklicanim očem. Sam pa je lahko gledal skrivaj na mimo držečo pot. Do Namanovega skrivališča je držala od poti strmina, ki je terjala za tistega, ki jo je hotel preplezati, precej časa. Tako bi lahko gori stoječi strelec izgubil med skalnimi razpoklinami, preden bi dospeli preganjanci do njega. Na drugi strani poti se je nadaljeval strmi nagib še kakih osemdeset metrov navzdol.

Naman Abas je stal tako med skalami, da bi ga tudi najbudnejše oko s poti ne opazilo zlepa. V rokah je držal nabito puško in čakal.

Še enkrat je moral pretrpeti hude duševne boje s samim seboj. Da je čakal v zasedi na svojo žrtev kakor navaden morilec, ga ni peklo. Divje skalnato gorovje Libanona, Hermona in Antilibanona je imelo tudi divje prebivalstvo. Ne samo vsak Maronit, temveč tudi vsak mohamedanski Druz bi izjavil, če bi ga vrašali za njegovo naziranje, da čina, kakršnega je nameraval Naman Abas, ni smatrati za zavraten umor, temveč pa krvno maščevanje. Takšna je bila navada v teh krajih, da si je človek poiskal zadoščenje z umorom za krivico, za katero ni dobil zadoščenja na drugačen način.

Zelo pa je pekla Namana Abasa zavest, da je bil smoter njegovega maščevalnega naklepa Dilrubin oče. Spet in spet ga je mučila ta misel, a jo je zmerom znova potlačil v sebi. Pomislil je le na strašne dogodke pred dvema desetletjima in ugotovil sam pri

sebi, da ti dogodki ne smejo ostati nemaščevani. Počasi je ugonobil vse misli, ki so nasprotovale njegovemu maščevalnemu načrtu, in se prisilil k notranjemu miru.

Ko je tako čakal že dolgo časa skrit za skalnatimi stenami, je zdajci zaslišal topotanje konj. Baštauš (nekak orožniški narednik) je prijezdil izza velike skale. Sledilo mu je več onbašev (podoficirjev) in neferjev (vojakov). Jezdili so drug za drugim, ker je tesna obrobna steza onemogočala vzporedno jezdenje. Zdej je prihajal sam paša izza skale. Naman ga je takoj spoznal. Vsi so gledali samo na pot, ker so morali paziti, da jim konji niso zdrknili po skalah. Zato seveda ni mogel nihče videti Namana Abasa, ki je stal v skalah. Bil je sicer skrit, vendar ne toliko, da ga ne bi bilo opazilo pazljivo oko, če bi bilo pogledalo v višino.

Na kraju, kjer je v zasedi čakal Naman, je bila pot še posebno nevarna. Samo en neroden korak, da bi bil jezdec zdrknil v globino.

Maronitu je srce silno razbijalo. Kljub temu, da je bil trdno prepričan o upravičenosti svojega naklepa, je bil to najrazburljivější trenutek njegovega dozdejšnjega življenja. Naman je zrl brez prestanka samo v pašo. Zato tudi ni dobro pregledal po njegovem spremstvu, o katerem je imel samo motno sliko.

Zdej je nastopil čas. Žrtev krvnega maščevanja je bila baš v primerni razdalji. Da bi bil čim laže pogodil mutesarifa Selima Bairakdarja pašo v srce, je Maronit stopil iz svojega skrivališča za skalo in pripravil puško za strel.

* Kako je prišel zaklad v klet. Sodarju in posestniku Rihardu Cimerlu iz okolice Prevalj je izginila zlatina, vredna preko 4000 din. Niso mogli ugotoviti, kam je zlatina izginila. Zedaj pa se je zglasila pri Cimerlu neka ženska z zavojčkom, v katerem je bila zlatina, ki mu je bila ukradena. Dejala je, da ga je našla v svoji kleti. Orožniki skušajo sedaj razčistiti vprašanje, kako je prišel zaklad v njeno klet.

* **Otrok je utonil.** Karolina Gašperjeva iz Legna pri Slovenjem Gradcu je šla na njivo in pustila svojo 18 mesecev staro hčerkico Marijo v varstvo svakinji. Ta je nič hudega sluteč pustila otroka na dvorišču, tik katerega teče potok Mislinja. Otrok je prišel preblizu vode in padel vanjo. Ko so ga domači pogrešili, so ga našli nekaj metrov niže v strugi mrtvega.

* **Dvigalo je tresčilo z delavci 12 m globoko.** V hmeljski sušilnici trgovca Tirška na Polzeli se je pripetila huda nesreča, ki je zahtevala velike žrtve. Ko so se peljali 36-letni delavec Jelen Franc, 40 letni Kolenc Ivan in 16letni Berger Ivan z dvigalom, se je utrgala vrv in dvigalo je padlo 12 m globoko. Pri padcu si je Jelen zlomil desno nogo, Kolenc levo nogo in rebra, Berger pa levo nogo v gležnju.

* **Obračunavanje pri kožuhanju.** Zadnja 2 tedna se vedno bolj pogosto ponavljajo pretepi, ki nastanejo pri kožuhanju koruze. Letos so mnogokje nakuhali precej žganja in natočili jabolčnika, in tako pride med fanti, ki prihajajo na kožuhanje, v vinjenosti do preprirov in pretefov. V Trobnem dolu pri Laškem je Zapušnikov hlapec ustrelil s pištolo v trebuh 26letnega posestniškega sina Rejca Karla. Kroglja mu je prestrelila trebuh in so morali Karla takoj prepeljati v celjsko bolnišnico.

* **Otrok umrl radi opeklin.** Usodna nesreča se je pripetila v Hočah. Poldrugo leto stara Jožefa Dušič, hčerka delavke, se je počila po prsih z vročim mlečnim zdromom ter se je tako opekla, da je v bolnišnici umrla.

* **Drzen vlom v Novih Jaršah.** V nedavni noči so neznani vlomilci vdrli v trgovino Bau v Novih Jaršah. S svedom so navrtali luknje okrog ključavnice, tako da so s silo lahko odtrgali vrata, ne da bi bilo treba odklepiti ključavnico. V trgovini so nabrali za okrog 11.000 din raznega manufakturnega blaga. Po sledovih in načinu dela sklepa ljubljanska policija, ki vodi preiskavo, da je

še enkrat našim naročnikom:

Jesen je nastopila, večina pridelkov je pospravljenih, ki so šli deloma tudi že v denar. Zato je sedaj skrajni čas, da poravnate naročnino za »DOMOVINO«. Res je, da jo je precejšnje število naročnikov že plačalo, toda še jih je mnogo, ki stoje ob strani neodločni. Vse te opozarjamo še enkrat na njih naročniško dolžnost. Zavedajo naj se, da je zadnje četrtletje skrajni čas, da plačajo ono malo naročnino, ki se zahteva za list, ki jih je ves čas zabaval, poučeval in obveščal o vseh važnejših dogodkih, doma in v tujini. In »DOMOVINA« zahteva tako malo, samo Din 36.— na leto, nudi pa jim 52 številčk, številčka ne stane torej niti 1 Din. Zato naj nihče ne pomišlja in naglo poravnaj, kolikor je potrebno, da bo naročnina plačana do konca leta. Onim, ki bi se za naš opomin še ne zmenili, bomo poslali poštnega slugo, da pobere s poštnim nalogom dolžne zneske. Ta način pobiranja je seveda dražji, ker računa pošta za tako opravilo posebne pristojbine, ki jih mora naročnik plačati. Zato naj nihče ne čaka, ampak naj plača prostovoljno sam, kar je dolžan.

Uprava „Domovine“

vlomil najbrž znani Hace, ki že več tednov straši po ljubljanski okolici.

* **Žrtev mazačke.** V Št. Vidu pri Ptujju so našli ono jutro 19-letno Pavlo Šprahovo v njeni sobi na postelji, pod posteljo pa je ležal kakih 5 mesecev star plod. Vaščani so Pavlo že več dni pogrešali in zdelo se jim je sumljivo, da je ni več na spregled, zato so odprli njeno sobo, kjer so Šprahovo našli mrtvo. Javili so najdbo oblastem in zdravniška preiskava je ugotovila, da je dekle ležalo mrtvo v sobi najmanj tri dni. Pred dnevi je šla Pavla k neki mazački v Tezno pri Mariboru, kjer si je pustila odpraviti plod, pri tem pa je nastopilo zastrupljenje in je sirota doma brez vsake pomoči izdihnila.

* **Smrtna žrtev na tržiški progji.** Oni večer je postal žrtev železniške nesreče Karel Močnik, delavec, zaposlen v Naklem pri gradbenem podjetju Bricelj, stanujoč na Bistrici pri Naklem. Popoldne se je vračal s tovariši z dela. Mimogrede so izpili vsi skupaj v gostilni Marinšek v Naklem dva litra vina. Popolnoma trezni so se razšli. Močnik se je sam vračal proti domu po državni cesti v smeri proti Bistrici. Ker je deževalo, je imel odprt dežnik in zato ni slišal, zaradi teme pa tudi ni videl prihajajočega vlaka, ki je vozil iz Tržiča proti Kranju. Ko je stopil na tir, ga je zgrabila lokomotiva in ga vlekla kakih 250 metrov s seboj. Kolesje mu je odrezalo desno nogo, kakih 50 m dalje pa je ležala glava. Pokojni Močnik je bil star 32 let in zapuščal ženo in dva nepreskrbljena otroka.

* **Težka nesreča na cesti.** 11-letni dninarjev sin Albin Mlakar iz okolice Vojnika, je srečal v šolo gredeč na cesti pri Vojniku voz, ki sta ga vlekli dve kravi. V tem trenutku je privozil mimo avtomobil. Kravi sta se splašili in sta podrli Mlakarja na tla. Voz je šel čez dečka ter ga hudo poškodoval po glavi in nogah. Ponesrečenec je v bolnišnici.

* **Rešitev iz goreče hiše.** Pri Javornikovih v Lukanji vasi pri Slovenski Bistrici je nastal požar. Na skednju je spal 14letni domači sin Franc. V zadnjem hipu se je predramil, ko je bilo okoli njega že vse v plamenih. Franc pa ni okleval, ampak je skočil s podstrešja in ostal po posebnem naključju nepoškodovan. Javornik ima zaradi ognja 50.000 din škode. Domnevajo, da je podtaknila ogenj požigalčeva roka.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica št. 14), ki vam kove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredijo zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev.

* **Kaj čakate?** Ali hočete spet naročiti cenik šele potem, ko ga bo zmanjkalo. Pišite še danes trgovski hiši Stermecki, Celje, po novi cenik in vzorce.

V tem trenutku je v silnem strahu zaklical ženski glas: »Naman Abas, moj oče je to.«

Strelec se je zdrznil, vendar je ustrelil. Vedel je, da je zaradi nenadnega ženskega glasu slabo pomeril in najbrž postrani ustrelil. Grmeč je odmeval pok od skalnih sten. Na ozki poti se je zgrudil pašev konj, zdrknil po strmini na desni strani potu navzdol in potegnjen jezdec za seboj. Ko je Dilruba to videla, je skočila s sedla, da bi pomagala očetu. Vse to je trajalo le nekaj sekund. Tedaj je Maronita kakor blisk prešinila misel: »Dilruba ne pozna nevarnosti skalne stene, zato bo padla v globino.«

Hitro je odložil puško, skočil proti njej, jo prijel in jo potisnil na varnejše mesto.

V tem je bil že obkrožen od petih onbašijev, ki so naperili nanj svoje revolverje. Samo okolnost, da je bil pašev hčer obvaroval padca v prepad, je motila podoficirje, da niso vedeli, kaj naj bi storili. Tedaj je pristopil še mutesarif, ki se je bil rešil neranjen z ubitega konja, k Namanu, pred katerega se je Dilruba postavila tako tesno, da so onbašiji v strahu, da ne bi bili zadeli mladenke, povsili orožje.

Zdaj je začel Selim Bairakdar resno govoriti: »Zakaj si ustrelil mojega konja?«

»Tvojega konja? Moja krogla je bila namenjena tvojemu srcu.«

»Kakšen je vzrok, da prežiš po mojem življenju? Kdo si?«

»Ali me ne poznaš, Selim Bairakdar? Ali ti ni tvoja hči povedala, kdo sem?«

Na te besede je odgovorila Dilruba: »Ne, Naman efendi, nisem izvršila tvojega naro-

čila, da ne bi bila prisilila svojega očeta k odločnemu nastopu proti tebi. Moj oče bi te bil dal aretirati in zapreti v ječo. Sama sem prevzela varovanje očetovega življenja. Preprosila sem očeta, da me je vzel s seboj na potovanje. Kakor vidim, sem prav storila. Na ta način se mi je posrečilo doseči, da nisi postal ti morilec in da ni moj oče izgubil življenja.«

»Kaj naj vse to pomeni?« je prekinil paša svojo hčer. »Odhod poznaš tega roparja?«

»Ta mož ni ropar, oče, temveč rešitelj mojega življenja. Ta mož me je rešil v libanonskem gorovju in me vzel v svojo hišo, kjer sem bila deležna takšne nege, kakršne bi ne mogla biti deležna nikjer drugje na svetu.«

»Ne razumem vsega tega. Kaj pa je blaznika dovedlo do tega, da me je hotel ustreliti?«

»Takoj ti bom pojasnil, Selim Bairakdar paša,« je vzkliknil Maronit. »Jaz sem tisti deček, ki si ga takrat pri strašnem preganjanju kristjanov v Damasku sam vrgel v plamene goreče kapele. Sem edini moški član nekoč številne srečne rodbine, ki sem ušel tvojim morilskim rokam in tvojim morilskim pajdašem. Hotel sem zdaj s tvojo smrtjo maščevati strašno smrt mnogih tisočev kristjanov. Bog pa je drugače odločil. Zdaj sem v tvojih rokah. Dokončaj leta 1860. začeto delo in uniči v meni zadnjega člana moje rodbine. Pripravljen sem na smrt.«

Morda je Selim Bairakdar paša občutil malo kesanja zavoljo takratnih zločinov ali pa je podlegel prosečemu pogledu svoje hčerke, da je zapovedal svojim podoficirjem, ki so še zmerom grozeče obkrožali mladega

Maronita: »Napravite prostor in zajašite zopet konje.«

Ko so onbašiji izvršili naročilo, se je obrnil Selim Bairakdar paša k Namanu Abasu: »Ti si me hotel umoriti. Zato si zaslužil smrt. Toda imam do tebe še dolg za življenje svoje hčerke. Prost si. Idi svoja pota in ne prikaži se več mojim očem.«

Maronitu je planila pri teh besedah vsa kri v glavo. S svečanim glasom je zaklical: »Ošaben Turek, ali misliš, da imaš svojega hlapca pred seboj? Ne potrebujem tvoje milosti. Tvojim besedam se samo smejim. Če me zdaj izpustiš svobodo, ti prisezam, da noč in dan ne bom miroval, dokler ne bom maščeval svoje rodbine in svojih sovornikov, dokler te ne bom videl mrtvega pred svojimi nogami.«

Hotel je še dalje govoriti, tedaj pa mu je segla v besedo Dilruba: »Nehajta že vendar, divja moža. Premagajta svoje divje sovraštvo in poslušajta prošnjo slabotne ženske. Oče, oprosti mi, da se vmešavam v zadevo, obup me sili, da govorim. Vem, da me ljubiš, oče, vem pa tudi, da mi je prav tako daroval svoje srce Naman Abas. Oče, daj me njemu za ženo. Jaz sem tvoje krvi in Naman ne bo smel več sreči po življenju očetu svoje žene. Tudi drugi Maroniti bodo to upoštevali.«

Uspeh teh besed je bil čisto drugačen, kakor ga je bila Dilruba pričakovala. Oba moža sta gledala dekletu ne baš s prijaznimi očmi. Očetov pogled se je jezen upiral vanjo.

(Dalje prihodnjic)

Zanimivosti

× **Novo pogonsko sredstvo za motorje je karbid.** Pred kratkim je norveški inženjer Tomaž Jensen v mestu Oslu napravil javne poskuse z motornim vozilom na karbid. Ko je razkazoval svojo novo iznajdbo, je samo izpremenil razplinjač in v prostoru za prtljago pritrđil drug aparat, v katerem se iz karbida razvija acetenov plin in gre po posebni cevi v razplinjač in tako žene motor. Za dveurno vožnjo je treba dva kilograma karbida.

× **Češka vojska v Franciji.** Francoska vlada ni priznala protektorata Nemčije nad Češkoslovaško in poslanik Osuski je ostal v Parizu na svojem mestu ter s pomočjo francoskega generala Faucherja, ki je bil v Pragi francoski vojaški ataše, organizira češko armado v Franciji. Osuski je izjavil, da češke vojske v Franciji ni smatrati za prostovoljce in legionarje kakor pripadnike drugih držav, ki vstopijo v tujske legije, temveč predstavljajo Čehi in Slovaki v uniformah samostojno armado, ki bo takoj v začetku štela 50.000 mož. V Francijo prihajajo Čehi in Slovaki iz Anglije in Amerike ter se prijavljajo vodstvu češkoslovaške armade v Franciji, kateri šef je bivši poveljnik čeških legij v Franciji general Ingre.

× **Ceste iz soli.** Iz soli zgrajene ceste imajo tam, kjer je mnogo soli, med drugim v razsežnih pustinja in pri velikem slanem jezeru v ameriški državi Utahu. Izkušnje na solnih cestah so pokazale, da lahko dobimo iz primerne mešanice soli s peskom dobro gradbeno tvarino. Tako cesta je brez prahu, trda in trpežna. S soljo pomešani prah pokriva cesto kakor močen lošč. Toda trpežnost iz soli zgrajene ceste je vezana samo na manjši promet z vozovi. Tam, kjer drve po cesti težki tovorni avtomobili, sol za gradnjo ni prikladna. Zelo dobro se obnese sol za popraviljanje stranskih cest in hodnikov za pešce in kolesarje, posebno tam, kjer postanejo ceste po nalivih ali pomladi, ko kopni sneg, blatne. Stroški za gradnjo solnih cest so neznatni. Kjer ni pri rokah peska, je dober tudi gramoz, izkopen iz starih cest.

× **Kuhano vino za francoske vojske.** Vojaški odsek francoske zbornice je sprejel zakonski načrt, po katerem naj bi vojski na fronti dobili vsak dan določene količine kuhane vina. Vsaka stotinja dobi v ta namen poseben kuhalnik, ki so ga začeli v vojnoindustrijskih obratih že izdelovati.

× **Drzno dejanje češkega letalca.** Švicarski listi beležijo smrt nekega češkega letalca, ki bi bil moral Gestapo pokazati mesto, kjer je bila skrita mina na nekem češkem aerodromu. Letalec je povedel Nemce s seboj prišedši na mesto, pa je vžgal mino, da je eksplodirala in raztrgala njega, pa tudi 60 nemških spremljevalcev.

× **Dež po desetih letih.** V pokrajini Antofagasti v Čileju je po desetletni suši prvič deževalo. Ta dež je vplival na prebivalstvo kakor čudež. Ljudje so drli iz hiš in pričeli od veselja plesati. Otroci, ki še nikoli niso doživeli dežja, so strmeli spočetka kakor zamaknjeni v oblake, v katerih so se vžigali bliski, ki jih je spremljal grom. Ob vsakem gromu so se vedli potem kakor nori in so se tresli po vsem telesu. Čilenska pokrajina Antofagasta, ki ima do 3000 m visoke gorske masive, je bogata z naravnimi zakladi, obenem pa tudi dežela, ki ima na svetu najmanj padavin. Zadnji dež so imeli v juliju leta 1929. in od tedaj ni padla tu niti kapljica dežja.

× **Obleke iz aluminija.** Da je mogoče iz stekla izdelati tkanine, ki so uporabne za izdelavo oblek in nogavic, je bilo še pred kratkim novost. Sedaj ni več. Avstralski strokovnjaki pa izdelujejo sedaj iz plutovine blago, ki se odlikuje s svojo lahkoto, nepremočljivostjo in trdnostjo. Njih ameriški tovariši pa se ponajajo zopet z drugim izumom: ugotovili so, da se da iz aluminija izdelovati tkivo, kakor svila. Z aluminijastimi nitmi se dajo doseči najbolj svojevrstni barvni učinki. V kratkem bodo imeli na ameri-

škem trgu obleke, čevlje, klobuke in ročne torbice iz aluminija.

× **S prisego je onemel.** V Topolhi na Moravskem živi kmet po imenu Franc Gajdošik, ki slovi po okolici zavoljo svoje nenavadne prisige, da si ne bo rezal niti brade niti strigel las in da ne bo nikoli več spregovoril nobene besede. Gajdošik je bil to prisegel, ko se je pred 20 leti vrnil iz vojne in je ugotovil, da mu je bila žena med tem postala nezvesta.

× **8.000 novih tankov.** Vojno ministrstvo Zedinjenih držav je pri ameriških tovarnah avtomobilov naročilo 8000 tankov in drugih oklopnih motoriziranih vozov. Dobavni rok za ta vozila bo zelo kratek. Deloma jih bodo rabile tudi še ameriške pomožne čete, ki bodo imele še to zimo velike manevre v zapadnih državah.

× **Vročina v Sibiriji.** V zapadni Sibiriji in sovjetski srednji Aziji vlada velika vročina. Tako je toplomer zabeležil v Taškentu 30 stop. C. Prebivalstvo je ponovno začelo nositi poletne obleke. Taka vročina je v tem času v teh krajih zelo redka.

× **Kako se izračuna starost morja.** Učenjaki se strinjajo v tem, da morje v začetku sveta ni bilo slano. Slano je postalo šele pozneje, ko so nanosile vanj soli reke, ki imajo v svojih vodah tudi sol, čeprav v čedalje manjših množinah. Na tem dognanju slonijo vsi računi glede starosti morja. Učenjaki so ugotovili, koliko je v morski in rečni vodi natrijevega klorida, in po tem so izračunali starost morja na 100 milijonov let. Ob koncu preteklega stoletja so te račune popravili in prišli do zaključka, da je morje staro 350 milijonov let. Dva ameriška znanstvenika sta izračunala starost morja na 500 milijonov let. Spet drugi trdijo, da znaša starost morja 2500 milijonov let.

× **Kako je nastalo zrcalo.** V starih časih, ko še ni bilo steklenih zrcal, so jih nadomeščale kovinaste plošče iz srebra ali iz zlitine medi in cinka. Kovinasta zrcala so pa na zraku kmalu potemnela. Naposled so prišli ljudje na to, da se da kovinasta plast položiti pod steklo tako, da ji ne more zrak do živga. Tako je nastalo stekleno zrcalo. Dolgo so izdelovali zrcala takole: na steklo so položili tenak list cinka, nanj so pa nalili živega srebra. Živo srebro je razjedlo cink. Tako nastala raztopina ima to posebno lastnost, da se zelo krepko prime stekla. Pozneje pa so iznašli boljši način izdelovanja zrcal. Nalivati so začeli na steklo raztopino srebra. Srebro se počasi useda in čez dobre pol ure pokrije steklo z blestečo plastjo. Ta način je boljši, ker delavcem ni treba delati s strupenim živim srebrom. Tako zrcalo je tudi mnogo svetlejšje. Izdelovanje zrcal ni posebno težavno in vendar so znali pred 300 leti izdelovati zrcala v enem samem mestu, namreč v Benetkah. Način izdelovanja zrcal so Benečani varovali kot skrivnost. Po benečanskih zakonih je preti smrtna kazen vsakomur, kdor bi izdal to skrivnost tujcem.

× **Zdravilna jajca za angleško bolezen.** Angleška bolezen se še vedno zdravi z ribjim oljem, v katerem je učinkovita snov vitamin D, in z višinskim soncem. Po dognanju avstralskega znanstvenika dr. Thomasa se bo pa dala angleška bolezen zdraviti tudi z jajci. Avstralskemu znanstveniku se je baje posrečilo dobivati od kokoši jajca, v katerih je prav toliko vitamina D kakor v ribjem olju. To se mu je posrečilo tako, da je dajal kokošim posebno krmo, iz katere se razvije ta vitamin med prebavo, tako da preide v jajca. Avstralski učenjak trdi, da lahko dobiva kokošja jajca z različno količino vitamina D.

× **Mesto samih levičarjev.** Pristaniško mesto na Celebesu-Tomini šteje 5000 prebivalcev in ima 90 odstotkov levičnikov. Znanstveniki bodo skušali dognati, ali so ti meščani levičniki po rojstvu ali pa iz navade.

× **Plombiran hrast.** Na Norveškem raste 600 let star hrast, ki slovi po vsej državi in ki mu je ime »stari mojster«. Stoji pred župniščem v Krødsheradu. Ta mojster je zato prav posebne vrste, ker ima sam svoj bančni račun, nekakšne prihranke za stara leta. Pred nekaj leti, ko so dognali, da je deblo znotraj bolno, so naložili v banki posebno

vsoto zanj, ki so jo nabrali s prostovoljnimi prispevki. »Starino« so operirali in plotbirali s tem uspehom, da je zdaj spet lepo vzelenel. Ostali denar, kar ga je bilo za zdravljenje preveč, so naložili v banki s pripombo, da je ta denar samo za zdravljenje starega hrasta.

× **V Sibiriji ni več tako mrzlo.** V Sibiriji so v poslednjih letih proučevali podnebje, ki ga že od l. 1842 ni nihče znanstveno raziskoval. Če primerjamo dognanja od l. 1842, s podatki poslednjih let, je razvidno, da se je povprečna letna toplota v Sibiriji dvignila za 1 stopinjo. Tudi led ni več tako debel. Zlasti je očitna sprememba ledené meje. Ta meja se je skoraj za 300 km pomaknila više proti severu. Slične toplotne spremembe je moči skoraj po vsem svetu opaziti, tako da moremo misliti, da se šele zdaj bližamo koncu poslednje ledené dobe.

Dopisi

BRASLOVČE. Tombola Sokolskega društva v Braslovčah, katera se je vršila preteklo nedeljo, je privabila v Braslovče zelo veliko število posetnikov iz bližnje in daljne okolice. Ko bi mednarodni položaj ne bil tako napet, bi bila udeležba nedvomno še večja. Braslovška vsakoletna tombola je postala že znana po celi Savinjski dolini, ker se na tej razdeli vedno največ koles. Letos je bilo med srečne dobitnike razdeljeno poleg 500 manjših in večjih dobitkov kar celih petnajst koles. Kolesa so dobili sledeči: Podvinšek Marija — Griže, Matkovič Matej — Šmartno ob Paki, Rovšnik Pavel — Podvrh, dr. Ruprecht — Braslovče, Omladič Pavla — Braslovče, Spacapan Anton — Polzela, Poznič Ivan — Rečica ob Savinji, Fonda Jože — Trnava, Travner Marija — Gomilsko, Strašek Jože — Št. Rupert, Grobelšek Ivan — Gor. Gorče, Glušič Jože — Loka pri Mozirju, Bernik Tončka — Zabukovca, Sorn Martin — Grajska vas, in Šuster Marija — Trnava.

Iz naših krajev

Zločin slaboumne ženske

Velenje, v oktobru

Prebivalstvo Šaleške doline je pod močnim vtisom grozovitega zločina, ki ga je izvršila slaboumna ženska v okolici Velenja. Na orožniško postajo v Velenju je prišel posestnik Alojz Podpečan iz Št. Janža na Vinski gori in je prijavil, da je njegova sestra Cecilija v petek opoldne s kuhinjskim nožem zaklala njegovega dveletnega sinka Francka. Prerezala mu je vrat in je otrok na mestu izkrvavel. Cilka je to storila v času, ko ni bilo nikogar drugega v hiši. Francka je našla blizu ognjišča in je postal njena žrtev. Po zločinu je Cilka položila drobnega mrlička pred hišo, nakar je s kuhinjsko cunjno pobrisala krvave sledove in pobegnila.

Fantkova mati Ana Podpečanova je bila tisti čas, ko se je odigrala ta otroška žalost, pri vodnjaku. Ko se je čez nekaj časa vrnila, je našla pred hišo svojega Francka, položenega na hrbet. Takoj je skočila k njemu in videla, da ima strahovito rano in da je že mrtev. Seveda je takoj vedela, da je to storila svakinja Cilka, ki je slaboumna, in je v zmedenosti že nekajkrat rekla, da bo zaklala oba Anina otroka. Cilka je živela v domišljiji, da sta oba otroka kriva, ker ni ona prevzela posestva.

Cilko so seveda pričeli takoj iskati in so jo našli v bližini gozda. Priznala je, da je zločin izvršila zato, ker sta otroka kriva, da je brat dobil posestvo. Že prejšnje jutro, ko sta otroka spala v postelji, je hotela zaklati oba fantka, 3letnega Lojzka in 2letnega Francka, a se tega ni upala storiti, ker sta bila brat in svakinja v hiši. Opoldne pa je

lahko pokončala samo Francka, ker se je Lojzek k sreči igral nekje zunaj. Nož je vrgla v klet. Po zaslišanju so orožniki izročili slaboumno Cilko okrajnemu sodišču v Šoštanj, ki jo je oddalo v bolnišnico.

Težak voz ga je pregazil

Zagorje, v oktobru.

Prebivalstvo zagorske doline razpravlja o smrti posestnika Josipa Brodarja iz Mlinš. Brodar je bil nekaj časa za kruhom v Ameriki in se je z nekaterimi prihranki vrnil domov. Da bi lažje preživljal družino, je dobil službo cestarja in je službo do lani zvesto vršil. Bil je skrben in varčen oče, sicer bi ne bil mogel kupiti na dražbi prodanega Kovačevega posestva z žago in mlinom. Celotne kupnine pa le ni zmogel in se je zadolžil. Bil je pač prepričan, da bo z zaslužkom lahko odplačeval. Pa se je zmotil. Litijski cestni odbor je gledel na to, da je njegov služitelj postal lastnik posestva, lani odpovedal Brodarju službo. Brodar se je nato bolj pobrijel dela na žagi, da bi lahko izpolnjeval svoje obveznosti. Ko so te dni on in njegova dva sina naložili na višje ležečem kraju nad hišo voz žaganic in zapeljali nizdol kar sami, je Brodarja, ki je obenem s kolcem zadrževal prehitro držeči voz, vrglo pod kolesa in je po 20 minutah izdihnil. Malokateri je mogel verjeti, da je delavni mož, ki je bil vedno čil in zdrav, moral končati tako tragično smrt. Pokopali so ga ob veliki udeležbi pogrebcev na farnem pokopališču na Sv. Gori.

Žalosten konec prepira v hiši

Gornja Radgona, v oktobru

Pri Knödljih v Grabah v Slovenskih goricah je vladalo že dalje časa nevzdržno razmerje, ker so bili družinski prepiri na dnevnem redu. Tudi te dni je prišlo med 70letnim Francem Knödlom in mnogo mlajšo ženo Jožefo do prepira in Franc Knödl je vse zapodil od hiše. Ker je bil udan pijači, se je nato v jezi precej opijanil. Proti večeru je hotel napojiti živino in se je podal k bližnji mlaki s škafofom po vodo. Pri zajemanju pa mu je spodrsnilo in je padel na trebuh v mlako, ki je bila globoka okrog 80 cm. Čeravno se mu je to že poprej večkrat primerilo, ter se je še vedno rešil, je tokrat obležal v vodi in utonil. Našla ga je ob poznih večernih urah žena, ko je bil že mrtev. Ker se je kmalu nato raznesla po vasi govorica, da je Knödl umrl nasilne smrti, je bil poklican banovinski zdravnik dr. Julij Matthey iz Apač, ki pa ni mogel ugotoviti nikakih znakov nasilja.

Iz stiske v smrt

Krško, v oktobru

Slabe gmotne razmere našega kmeta, v katere je zašel v zadnjih letih nekoliko po lastni krivdi, nekoliko pa zaradi slabih letin in nezdod, zahtevajo vedno več žrtev.

Tako se je zgodilo tudi v Bušeh vasi, kjer si je poiskala posestnica Jera Zupančičeva smrt v hladni Krki. Zopet je vzrok stara pravda! Ko se je primožila, je spočetka vladala med mladima harmonija, dokler se ni Franc zapletel v pravdo, ki pa jo je izgubil in bil obsojen, da poravnava vse stroške, svoje in nasprotnikove. Veliki stroški so prinesli prepir v hišo in France, raje nego da bi poslušal dober svet, se je napotil po svetu, ter od tam pomagal, kolikor je mogel. Toda sreča mu ni bila mila in kmafu se je vrnil ter poskušal srečo s kupčijo doma. Tudi to mu ni šlo in odpravil se je z Zagreb za stalno. Jera je poskusila vse, da bi rešila posestvo. Tekala je od enega do drugega, nekaj je tudi prodala, a vse je bilo zaman. Sama, kakor je ostala s petimi otroci, ni mogla zaježiti plaz, ki se je čedalje hitreje pomikal na njeno premoženje. Tedaj pa sta se odpravila še dva otroka po svetu, dočim je tretjega po-

slala v šolo. Z ostalima dvema otrokoma se je prebijala iz dneva v dan, poskušala je rešiti, kar se je dalo, končno pa je obupala. Vse tolažbe sosedov so bile zaman. Poskušala je zopet nekaj prodati, toda nihče ni hotel kupiti. Tedaj je pa sklenila račun s svojim življenjem.

Ko se je v ponedeljek prebudil njen najmlajši sin Mihec, je našel materino posteljo prazno, njeno obleko pa nedotaknjeno na peči. Zla slutnja ga je obšla. Vendar pa je še preje skočil pogledat v materino omaro, če ni morda oblekla praznične obleke ter šla zopet prosit pomoči. Toda obleka je visela na svojem mestu. Tudi na dvorišču je ni mogel najti nikjer. Tedaj ga je neka notranja sila napotila h Krki, kjer je našel prvo sled za pogrešano materjo, namreč njeno nogavico. Takoj je spoznal, da je šla mat iv smrt v Krko. Ves objokanje priteklo k bližnjemu sosedu Klunu ter mu povedal, da je mati ponoči izginila ter da je najbrž skočila v Krko, kjer je našel njeno nogavico. Ivan Klun se je takoj napotil s svojim čolnom ob bregu iskat pogrešanko. Blizu kraja, kjer je ležala nogavica, je našel tudi truplo Zupančičeve. Sklenjene roke, ovite z rožnim vencem, so še zadnji trenutek njenega življenja prosile Vsemogočnega, naj ohrani dom.

Žalostna novica se je kaj hitro raznesla po vsem Posavju. Pogreb pokojnice je pokazal, kako priljubljena je bila med sosedi. Kot pametna in skrbna gospodinja je uživala med sovaščani velik ugled. Zapušča še tri neprekrbljene otroke. Naj ji bo zemlja lahka.

Zgodba o ukradenih sedmih tisočakah

Maribor, v oktobru

Posestnik Anton Šlamberger iz Zrkovcev se je te dni mudil v Mariboru, kjer je dvignil 18.000 din, ki mu jih je izplačala neka zavarovalna družba kot zavarovalnino za pogorelo gospodarsko poslopje. Šlamberger je denar hranil v neki železni kaseti, ki jo je zaklenil v omaro.

Pri Šlambergerju je že več let zaposlena kot služkinja 25letna Genovefa Majhenič, ki je sicer pridno delala, bila pa je skoraj vsak dan vinjena. Ker je Majheničeva vsak dan nosila v mesto mleko, si je g. Šlamberger vinjenost svoje služkinje tolmačil tako, da se pač vsak dan sestane s kakšnim fantom, ki ji plačuje zapitek. Te dni pa je posestnik Šlamberger izvedel od nekega sosesa, da njegova služkinja Majheničeva pije na polju oziroma travniku, kjer je pasla živino. Tudi je g. Šlamberger doznal, da je Majheničeva v neki zrkovski gostilni menjala tisočakah. Šlamberger je šel takoj pogledat v svojo železno kaseto in ugotovil, da mu manjka tisočakah. O zadevi je takoj obvestil orožnike, ki so Majheničevo zaslišali in preiskali. Našli so pri njej okoli 600 din gotovine. Pri zaslišanju je Majheničeva izpovedala, da je dobila tisočakah od nekih lovcev, ki so imeli lov. Denar da je dobila zaradi tega, ker je povedala, kje so srne. Orožniki temu zagovoru seveda niso verjeli in so Majheničevo ponovno zaslišali. Končno se je služkinja vdala in povedala, da je denar ukradla svojemu gospodarju. Dejala je, da ga je kradla zaradi tega, ker ni imela denarja, da bi si kupila cigarete in vino. Denar je kradla s pomočjo ponarejenih ključev, ki so jih našli orožniki v njenem kovčegu.

Ker pa je Šlambergerju v zadnjih mesecih na tajinstven način izginilo 7000 din, ki jih je imel prav tako shranjene v kaseti v omaro, domnevajo, da je tudi ta denar ukradla Majheničeva. Zanimivo je, da sta si prav zaradi tega denarja skočila zakonca Šlamberger v lase, ker sta drug drugega osumila tavnine denarja. Sedaj pa je zadeva pojasnjena in ni vzel denarja nihče drugi kakor Majheničeva, ki si je privoščila vsak dan dobro malco. Tudi je preiskava ugotovila, da je kar na veliko plačevala raznim osebam, zlasti moškim, velike cehe. Majheničevo so orožniki aretirali ter jo odgnali v sodne zapore.

Sadilci tobaka v samotnih krajih

Litija, v oktobru

V Unanjarjih pod Jančami je finančni organ našel med krompirjem 44 tobakovih sadik. Sadilca so te dni poklicali k zaslišanju, a ga ni bilo. Ugotovljeno pa je, da je možak že star prijatelj kontrabantskega tobaka, saj je to zdaj že njegovo tretje srečanje z organi finance. Že v dveh prejšnjih letih so našli na njegovih odročnih njivah med krompirjem tobačne sadike. Nobena sadika, zaradi katere imaš oprava z gosposko, ne da toliko koristi, kolikor imaš potem sitnosti in povov. Za vsako sadiko računajo najmanj okoli 5 dinarjev kazni, seveda pa prištevajo še kaj zraven.

Še trije drugi skrivni sadilci tobaka so gojili zapeljivo cvetko. Artiče so mala vas v bližini planiškega Polšnika. Naselje leži na samoti sredi pota proti Kumu. Res, tam je svet skrit in samotni gospodar z Artič je upravičeno domneval, da ga ne bo nihče zalotil. Finančarji pa so ga le zvalili in prijavili. Sadike so mu seveda takoj izruvali iz vrta. Gospodar z Artič trdi, da sploh ni vedel, kaj mu v vrtu rase. Zadnjič je bil v vrtu pred sedmimi leti, ko je napravljval ograjo, od takrat je oskrbo vrta prepustil domačim.

Tobak je imela na svojem vrtu tudi neka vdova iz Kota. Vasica je majhna in je res potisnjena v kot na koncu Šmartna pod Javorjem. Stara žena prav gotovo ni mislila, da bodo radi nekaj sadik, ki jih je imela v svojem vrtu, kdaj v hišo stopili »zeleni« gošpodje. Ko so ugotovili, da ima na vrtu prepovedani tobak, se je začela žena izgovarjati, da prav gotovo ni vedela, da ima med rožami tudi tobak. Bila je v dobri veri, da je vrgla v zemljo seme raznih rastlin. Na, hudik! Zdej pa zrastejo med drugimi rožami tudi tobakove sadike in z njimi sitnosti z oblastvi. Ženica trdi, da je vse tako res, kakor je povedala in da sama ni nikoli hotela saditi tobaka.

Skrivnega sadilca tobaka so našli finančni organi še v trebeljski občini v litijskih hribih. Tobak je rasel med krompirjem. Do zadnjega ga niso opazili. Nedavno so izkopal krompir, tobak na so še pustili v zemlji, da bi se lepše razvil. In to je bilo nerodno. Na goli njivi je nekdo opazil sumljivo rastlino in takoj uganil, da je zapoznela rastlina prepovedani tobak. Z gospodarjem si menda nista bila preveč v prijateljstvu in je povedal o zapeljivi cvetki drugim in tako je prišel glas na uho možem postave. Patrulja je zaslišala moža in ga je odvedla s seboj na njivo. Tam se je mož čudil nad sadikami, ki vzbujajo pozornost organov. Trdil je, da tega plevela sploh ne pozna, zato ga ni izkopal niti potrgal. Niti on niti domači ga niso nikoli vtaknili v zemljo, to mu je gotovo storil kak sovražnik ali sam zlodej. V zemljo mu ga je vtaknil na pomlad, zdaj na jesen pa ga je ovađil, da ga spravi v nesrečo. Tako robanti zdaj kmet, zatrjuje svojo nedolžnost in zanika vsako krivdo s svoje strani. Oblastva se dalje zanima za skrivne sadilce tobaka in bodo kmalu dognala resnico.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrh vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, št. 1458-66 Ned Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

V SOLI

Učitelj: »Kdo je premagal Turke?«
Milan: »Ne vem, gospod učitelj, ker še nisem prečital sportnih poročil.«

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

50

ROMAN

Goste kaplje potu so mu stopile na čelo. Mešale so se s krvjo, ki mu je polzela iz rane na čelu. In vse čelo je bilo ena sama rana, čedalje večja.

Zavest ga je zapuščala. Brez volje, brez moči je lezel nazaj.

Nenadoma je začutil pod seboj nekaj mokrega. Voda, ki je kapljala s sten, se je zbirala v kameniti kótanji.

Ko je lezel naprej, je niti opazil ni. Takrat so bile njegove misli vse druge. Takrat je hotel samo naprej.

Voda! Sklonil se je na tla in jo hlastno srebnil. Novih moči mu je dala, novič mu je pognala kri v žile. Novo upanje mu je zbudila. Izmil si je čelo in obraz.

In potem je nenadoma vzkliknil: nekaj korakov dalje je videl pri vhodu v stranski rov kapljico smole. Ali je to njena sled?

Naglo je planil tja in pogledal. Ni se motil. Res je bila kaplja smole. Ali jo je pustila njena plamenica? Poklical je Branka.

»Ali si kaj gledal stranske rove? ga je hlastno vprašal.

»Gledal sem,« je začul odgovor.

»Ali si šel v katerega?«

»Ne,« mu je odgovoril glas pred njim.

»Potem je to njena sled,« si je rekel. »Ona je! In nisem opazil njene sledi, ko sem šel tod mimo!«

Ne da bi Branku kaj rekel, je izginil v rovu, ki je zijal pred njim. Čeprav ga je pekel dim in mu jemal vid, je vendar hlastno upiral svoj pogled v tla izgubljenega rova.

»Plamenica ji je morala kmalu dogoreti,« se je prepričeval. »Ni mogla priti daleč. V temi ni šla dalje. Omagala je, najdem jo!«

Te misli so mu vrnile pogum in nove moči. Zdaj je čutil v sebi hrabrost, da bi se postavil vsemu svetu nasproti, da bi kljuboval vsakomur in vsem.

Čedalje več kapelj smole je našel na tleh. Brez dvoma, to je bila ona, njena sled. In njena plamenica je šla h koncu. Videl je. In kmalu jo najde. Če ni...

Obšla ga je nova misel, ki mu je z grozo napolnila srce. Če ni v temi šla dalje in se kje zgrudila, kam padla. Koliko brezden brez dna je srečal na poti. Če ni v katero padla!

»Moram jo najti,« si je pravil in preganjal zle misli. »Moram jo najti. Najdem jo!«

Čedalje hušja je bila nestrpnost, ki se ga je lotevala, čedalje večji strah, ki mu je prevzemal srce.

In potem se je rov nenadoma nehal, izgubil je v globino in ko je posvetil s plamenico v prepad, je videl, da je na dnu voda, majhno jezerce.

»Moj Bog, če je padla sem, če je utonila!«

Ob strani rova je zagledal v kamen vsekane stopnice, komaj tolikšne, da se je lahko z nogo uprl ob njo. Vse moči je moral napeti, da je lahko po njih zlezal v globino, da ni padel v jezerce. In čisto doli je bila majhna ozka kamenita polica in pod njo jezerce, mirno, tiho, molčeče.

»Utonila je,« si je rekel. Na glas ni mogel izpregovoriti. Strah mu je zavezal grlo, ohromil mišice. Plamenica, poslednja, mu je zdrknila iz roke in padla v vodo. Zacvrčalo je in šele ta jek ga je predramil.

Bil je v temi. Vse je izginilo. Stal je na skalnati polici in se stiskal k vlažni steni, ki je vstajala nad njim. Oklepal se je je, kakor utopljenec rešilne bilke, in ustnice so se mu gibale in neprestano med drhtenjem izgovarjale samo eno besedo, njeno ime.

Potem si je nenadoma segel z roko po čelu, v lase. Ta dotik ga je vrnil v resničnost, v življenje. Vrnil mu je glas in potem je zakričal, kar so mu dale moči, kar je mogel dati iz sebe, in ta glas je bil glas obupa, skrbi, zavesti, da je vse izgubljeno, in ta glas je bilo njeno ime:

»Nadja!«

Glas, ki bi bil obudil mrtiča...

Pošastno je odmeval po globini, prav dobro je čul, kako se je odbijal od stene do stene in se spet vračal k njemu in spet nazaj k steni. Kako je skočil z gladine jezera in planil vanj.

»Nadja!«

Ta glas je bil spet čisto drugačen, tako drugačen, da se mu je trenutek zdelo, da ga ni izpregovoril on sam, temveč nekdo drugi. In ko je zamrl na njegovih ustnicah, ko je zamrl na kamenitih stenah, ko je izginil v daljavo in ga ni bilo več nikjer, je šla z njim vsa Janezova moč. Ta trenutek se je spomnil, da je pod njim jezero, spomnil se je, da nje ni več, in stopil je na rož skale, segel z roko v praznino in zazdelo se mu je, da ga nekaj vabi tja v pozabo, da ga kliče tajinstven glas k njej, ki počiva pod njim na dnu jezera, kliče ga, naj pride k njej...

»K njej, k njej!...«

Tedaj pa je nenadoma postal ta glas, ki ga je klical, živ. Izpremenil se je v njegovo ime, prav razločno je čul, kako ga je klical:

»Janez!«

Bobnel mu je po ušesih, niti razumel ga ni. Vse svoje čute je moral napeti, sleherni živec mu je trzal. In potem je spet zaznal isti glas:

»Janez!«

Ona je bila. Ona! Zdaj je to dobro vedel. Poznal ga je, ta glas. Tisti glas je bil, ki si ga je tolikrat želel, prav tako izgovorjen.

»Nadja!«

»Janez!«

Prihajal je z leve strani. Hotel je stopiti tja, oprjel se je stene, toda ni našel tal. Pred njim je ležalo brezno in ob strani strm previs. Kako priti čezenj?

To vprašanje se mu je zasekalo v možgane. Kako priti čez v temi, ki je nič ne more prodreti? Kako priti k njej, ki ga čaka, drhti za njim?

Kakor v omotici se je spomnil, da je takrat ko je odhajal za njo, vzel vžigalice s seboj. Segel je v žep in njegovi drhteči prsti so otipali malo škatlico z žveplenkami. Naglo je eno prižgal.

Droben soj svetlobe je za trenutek razsvetlil steno. Opazil je globoko spodaj komaj zaznavno stopnico in potem še bolj globoko drugo. In vse drugo je izginjalo za previsom, tam, kjer mora biti ona.

Vžigalica je ugasnila prav takrat, ko je stopil na prvo stopnico. V temi je z nogo poiskal in našel naslednjo. Potem je prižgal drugo vžigalico. Kar je mogel, se je sklonil naprej in posvetil v neznano temo. V soju slabotnega plamenčka je zagledal obrise človeškega telesa.

»Nadja!«

»Janez!«

Poslednja vžigalica mu je pokazala pot, pokazala mu je nove stopnice, ki so se nehalo na še manjši skalnati polici, kjer se je k steni stiskala Nadja.

Skočil je k njej, pritisnil jo je na prsa, poljubil jo je enkrat, desetkrat, stokrat. In ona se je boječe privila k njemu in mu vrnila poljub za poljubom.

»Janez!«

»Našel sem te, draga,« ji je šepnil. »Našel sem te in zdaj si moja, za zmeraj moja. Nikogar ni, ki bi te mogel od mene odtrgati...«

In čul je slaboten glasek, ki mu je odgovoril:

»Tvoja sem, samo tvoja. Nikogar ni, ki bi me mogel od tebe odtrgati...«

In potem je ta glasek, ki mu je bil rajska glasba, utihnil. Začutil je nenadoma vso njeno težo na svojih rokah. Njeno telo je padlo v njegov objem.

Nadja se je onesvestila.

Dragoceno breme, ki ga je držal na rokah,

je navdalo Janeza z novimi močmi. Vrnilo mu je možnost hladnega, resnega razmišljanja. Položaj, ki se je zdaj v njem nahajal, ni bil rožnat. Na ozki polici je čepel z nezavestnim dekletom in si ni mogel sam pomagati. Toda prepričan je bil, da mu tovariši pridejo na pomoč. Vedel je, da bo Branko takoj, ko bo opazil, da ga ni, prišel nazaj za njim. Vrv mu bo kazala pot in našel ga bo.

Minuta je minevala za minuto in vsaka se mu je zdela daljša. Nestrpen je postajal. Strmel je v temo, čakajoč, da jo zdaj pa zdaj predre medel soj plamenice. In potem se je sklonil k Nadji, ki je še zmeraj ležala brez zavesti v njegovem naročju. In pritisnil je svoje ustnice na njene mrzle ustne, ki so še v nezavesti drhtele. In poslušal je njeno srce, njeno drobno srce, ki je bilo zdaj njegovo in čul je, kako je slabotno utripalo, kakor bi hotelo utihniti, in skoraj strah ga je bilo.

Kje se Branko tako dolgo mudi? Zakaj ga ni? Zakaj ne pride in ga ne reši iz mučnega položaja, kamor je bil zašel?

Nejevoljen je postajal, toda nenaden žarek svetlobe, ki je legel na gladino jezera in malce osvetlil črne stene, mu je to nejevoljo pregnal.

»Tu so,« je vzkliknil sam pri sebi. »Tu so. Zdaj sva rešena.«

In tedaj je že začul glas:

»Janez! Nadja!«

»Hoj!« je zaklical. »Pridite. Na desno!«

Plamenica se je nagnila naprej. Zagledal je njeno gorečo konico. In potem je šla čedalje niže.

Vedel je: Branko je našel stopnice v skali. Se trenutek ali dva in prišel bo, da ga reši iz mučnega položaja.

Trinajsto poglavje.

PREROKINJA

Ko sta prišla Branko in Mitja na ozko polico, kjer sta bila Janez in Nadja, je Branko pogledal, kakor bi bil pred seboj videl duha. Ni mogel verjeti, da je to res, da je Nadja rešena, saj je ž mislil, da so jo za zmeraj izgubili. Zdaj pa jo je našel v Janezovem naročju.

Z velikimi težavami so prenesli Nadjo, ki je bila še zmeraj nezavestna, čez strmi previs. Medtem se je priplazil po rovu tudi profesor, ki ni hotel ostati sam. Skupaj so odnesli Nadjo po velikih težavah v svetišče.

Janez ji je s hladno vodo močil čelo in ji vlihl v usta požirek žganja, toda ni se prebudila. Morda je bil temu kriv slab zrak v podzemlju, ki je vse dušil. Zato je svetloval, da jo odnesejo ven na prosto. Sam jo je vzel v naročje, čeprav je bil tako slab od prestanih naporov, da so mu od koraka do koraka ginile moči.

Ko so stopili iz globeli, jih je solnce skoraj oslepilo, tako so se bili navadili teme. Vsi so postali vrtoglavi.

Janez je položil Nadjo v visoko travo, pokleknil je k njej in jo boječe prijel za roko.

Branko, ki je podzavestno čutil, kaj se je zgodilo med Janezom in Nadjo, je potegnil profesorja in Mitjo s seboj in šli so malo v stran ter na nizkem griču sedli v travo.

Profesor je povedal, da so bili znaki na skali tako slabi, da jih je le nekaj mogel prepisati. In tudi med temi so bili taki, ki jih sploh ni poznal. Od sporočila, ki je imelo kakih dvajset vrst, je mogel rešiti samo nekaj besed, in še te so bile tako malo pomembne, da si z njimi ni mogel pomagati. Njegov obraz je razodeval nejevoljo, ki je ni mogel pregnati. Tudi on je mislil, da bo pot do zakladov lahka, da se mu ne bo treba na vsakem koraku boriti z nepremagljivimi zaprekami, zdaj pa jih je bilo že toliko, da je skoro obupaval.

»In iz teh besed ne morete prav nič sklepati?« je vprašal Branko z razočaranim glasom.

»Na žalost prav nič,« je ponovil profesor. »Edino kar sem razbral, so bile besede: Na desni... daleč... na levo... pot vodi... čez skalo... pazi... vhod... voda...«

(Dalje prihodnjič)

RADIO Ženski vestnik

LJUBLJANA

od 22. do 29. oktobra

Nedelja, 22. oktobra: 8: Plošče. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Koncert. — 10.00: Verski govor. — 11: Plošče. — 11.30: Koncert radijskega orkestra. — 13: Napovedi. — 13.20: Koncert ruske pesmi. — 14: Plošče po željah. — 17: Shranjevanje sadja. 17.30: Domač koncert. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Prvi naš književni časopis. — 19.40: Objave. — 20: Slovenski vokalni kvintet: Ob trgatvi. — 20.45: Plošče. — 21.15: Harmoniko igra g. Kovač. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Plošče.

Ponedeljek, 23. oktobra: 7: Plošče. — 7.15: Napovedi, poročila. — 7.30: Plošče. — 12: Plošče. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski šramel. — 14: Poročila. — 18: Motnje telesnega zorenja. — 18.20: Plošče. — 18.40: Primorska v stoletju reformacije. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Umetniški pregled. — 19.40: Objave. — 19.50: Zanimivosti. — 20: Koncert radijskega orkestra. — 21.10: Ljubljanski godalni kvartet. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Plošče.

Torek, 24. oktobra: 7: Plošče. — 7.15: Napovedi, poročila. — 7.30: Plošče. — 11: Kaj morajo vedeti otroci o obrambi proti zračnim napadom. — 12: Ruske pesmi. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert narodnih pesmi. 14: Poročila. — 18: Za naše deželane (plošče). — 18.40: Stari štajerski gradovi. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Banovina Hrvatska v svitu števil. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Plošče. — 20.20: Moliere: Tartuffe, komedija v 5 dej., — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli zvoki.

Sreda, 25. oktobra: 7: Plošče. — 7.15: Napovedi, poročila. — 7.30: Plošče. — 12.00: Češki operni spevi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Plošče. — 14: Poročila. — 18: Mladinska ura. — 18.40: Kmet in gruda. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Jesen in jugoslovanski gospodarstveniki. — 19.40: Objave. — 20: Cerkvni koncert. — 21.10: Kvartet: Šaljivi bratje. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Samospevi ge. Stefanije Petek-Pavlovič.

Četrtek, 26. oktobra: 7: Plošče. — 7.15: Napovedi, poročila. — 7.30: Plošče. — 12: Operetna glasba. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Veseli godci. — 14: Poročila. — 18: Radostni zvoki (poje dečkiški zbor »Vigred«, igra radijski orkester). — 18.40: Slovenščina za Slovence. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Savez Sokola kraljevine Jugoslavije. — 19.40: Objave. 19.50: Deset minut zabave. — 20: Ruski sekstet. — 20.45: Koncert sinfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Operetna glasba.

Petek, 27. oktobra: 7: Plošče. — 7.15: Napovedi, poročila. — 7.30: Plošče. — 11: Razgled po lepi škofjeloški okolici. — 12.00: Plošče. — 12.45: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Par tihih minut v družini za Vse svete. — 18.20: Plošče. — 18.40: Francoščina. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Linijska služba naše pomorske plovitve. — 19.40: Objave. — 19.50: Zanimivosti. — 20: Koncert. — 21.15: O sonatah: predava g. Srečko Koporc. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli godci (plošče).

Sobota, 28. oktobra: 7: Plošče. — 7.15: Napovedi, poročila. — 7.30: Plošče. — 12: Plošče. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Plošče. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura. — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Igra radijski orkester. — 18.40: Ali naj varčujemo? — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Milica Jankovič. — 19.40: Objave. — 20: O zunanji politiki. — 20.30: Pisan večer s šalami, godbo in petjem. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Igra radijski orkester.

Kompostni kup

Na kompostne kupe lahko zmečemo kar koli, samo da zgrije, tudi pepel od premo-ga in druge odpadke v hiši; le kovin, kamna in stekla ne smemo metati tja. Vse, kar po-grabimo po vrtu, razna stebala od rož, listje in sploh vse odpadke zmečimo na kompost. Po-zimi bo vse to zgnilo in pomladi dobimo le-po gnojno zemljo za rože ali gredice.

Ako imaš prašiče, pripravimo take kupe na dvorišču svinjakov; prašiči jih prerijejo temeljito. Tudi kokoši prebrskajo kupe in poberejo mrčes in semena plevela. Da je pa tak kompostni kup kmalu goden, ga zalivaj-mo z gnojnico, lugom in na dva meseca ga premečimo, da vrhne plasti pridejo na dno, ker potem veliko hitreje vse segnije. Seve-da je treba tak kompostni kup pomladi pot-em presejati in kar ni zgnilo, se pusti na mestu. Zemljo pa porabiš.

Za kuhinjo

Figova torta. Pol kile fig kuhaj; da pō-stanejo mehke in ves sok usrkajo vase. Na-to jih prav drobno sesekljaj, polij z dvema žlicama belega vina ali ruma. Štiri rume-njake in šest dek sladkorja v prahu mešaj v skledi, da narase, nato primešaj fige, pet dek zmlatih mandeljnov ali orehov, malo naribane limonove lupinice, osem dek drob-tin in sneg štirih beljakov. Testo zlij v po mazano tortno posodo ali kozo, razravnaj in speci. Pečeno in hladno oblij z limonovim le-dom (ali pa samo posuj s sladkorjem v prahu) in led na zraku osuši.

Kislo zelje kot salata. Kislo zelje malo prekuhaj, odcedi, ožmi in ga drobno sesek-ljaj. Nato ga oblij z oljem in kisom, po po-trebi osoli, malo popopraj, dodaj če imaš žlico sesekljanih kaper in malo sladkorja. Vse skupaj dobro zmešaj in preden daš na mizo, zabeli še z razeljenimi ocvirki.

Mesna pasteta. Kuhano goveje meso, svinjsko pečenko, telečjo pečenko, ostanke kokoši in divjačine, vse to zmelji na stroj-čku. Malo slanine (10 dek) zreži in razbeli v kozici, prepraži malo kuhane zelenjave iz juhe in malo čebule, nato stresi zraven zmle-to meso in vse skupaj še malo prepraži, pri-lj nekaj žlic belega vina ter malo popopraj, in po potrebi še osoli. V skledi dobro zmeš-aj en rumenjak in pet dek sirovega masla. Pripravljen meso pretlači skozi sito v skle-do k maslu in vse skupaj dobro zmešaj.

Skledico pomaži s sirovim maslom, stlači vanjo pripravljeno meso in postavi na hlad-no. Tako pripravljeno pasteto pripraviš iz samih ostankov, je pa zelo dobra.

Zeljnat žganci. Skuhaj pol kile kislega zelja (zelje poprej operi, da ne bo preveč kislo); ko je skoro že kuhano, stresi k zelju 15 dek moke in kuhaj še pol ure. Nato vo-do ocedi, zelje osoli in vse skupaj dobro zmešaj. V kozici razbeli mast, pomoči žlico v mast in zajemaj z mastno žlico majhne žličnike, jih pokladaj v skledo, in ko si go-tova, jih zabeli še z ocvirki.

Pečeni makaroni. Skuhaj makarone v slanem kropu; kuhane in ocedjene polij z mrzlo vodo. Napravi svetlo prežganje, in si-cer iz 12 dek sirovega masla ali osem dek masti in dveh žlic moke ter zalij s tremi osminkami litra mleka, malo osoli, popo-praj, dodaj dve žlici naribanega sira in ma-lo naribanega muškata oreha. V to oma-ko primešaj še dve stepeni jajci in kuhane makarone. Kozo dobro pomaži z mastjo, stresi vse skupaj noter, razravnaj, posuj po vrhu naribanega sira in naloži še nekaj ko-ščkov sirovega masla ter speci. Daš s sola-to na mizo. Jed lahko pripraviš med kuha-njem kosila in šele zvečer za večerjo spe-češ.

Praktični nasveti

Da preženemo miši in podgane, jim nastavi-mo majhne koščke navadne gobe (kakor jih rabijo po šolah), ki smo jih namočili ali še boljše ocvrli na olju ali masti. Te koščke po-lagamo po kotih in špranjah, po kletih in shrambah, kjer so miši in podgane. Živa-lim gre ta vaba zelo v slast, a goba se jim potem v želodcu tako napne, da jih zaduši.

Kadar kupiš krompir za zimsko zalogo, se moraš prepričati, da-li je dobre vrste, pre-den ga nabaviš, in tudi dobro usušen. Blat-nega in mokrega ne kupuj. Krompir shrani v zaboje, ki pa naj bodo narejeni iz latev, da more zrak do krompirja. Če ni klet dovolj varna pred hudim mrazom, pokrij krompir s kako odejo, s slamo ali papirjem. Krompir moraš pa večkrat prebrati in pregledati, če ni vmes kaj gnilega krompirja. En sam gnil krompir okuži še deset drugih.

Zelje za zimo. Zelje za zimo shranimo v klet in sicer ga spulimo s korenino in sestavi-mo v primeren kot v kleti, kjer ni preveč mrak, zasujemo korenine z zemljo tako glo-boko, kakor so rastle na zeljniku. Zeljnate glave ostanejo lepe in zdrave tudi do Ve-like noči. Sicer vrhni listi porumene, a ne segnijejo. Če je klet zelo suha, je treba zem-ljo okrog korenin enkrat na mesec malo za-liti. Istotako shraniš endivijo, peteršilj, ze-leno in korenček.

Čuda Maginotove črte

Dolga je 300 km, široka 150 km in je stala 100 milijard dinarjev

Ob koncu leta 1918 je bil general Cul-mann med tistimi, ki so se morali pečati s trdnjavskimi deli. Vojni minister Maginot je v začetku leta 1919 dosegel, da je bil trdnjovski načrt generala Culmanna sprejet in da so ga začeli izvajati in graditi. Ob Renu Francija ni nikdar mogla biti dovolj zava-rovana in zato se je odločila, da v tem obmejnem odseku, ki je dolg 220 km, zgradi svoj trdnjavski pas. V vseh časih je Francija časih je Francija tod že imela celo vrsto trdnjav. Toda po svetovni vojni se je Fran-cija odločila, da zgradi svoje trdnjave ob meji v globini.

Bistvo vsega obmejnega trdnjavskega pa-su tvori je »utrdba«. Vsaka utrdba sestoji iz cele vrste betonskih zgradb, ki so pove-zane po podzemskih rovih, kjer vozijo la-hki podzemski vlaki. Vsako tako utrdbo ščiti 3 in pol do 4 metre debel betonski zid, ki prenese granate vseh kalibrov. Pod temi utrdbam globoko v zemlji so nato v nadstropjih zgrajene podzemске vojašnice, skladišča, cele smodnišnice in orožarne, električne centrale. Vse pa je zgrajeno ta-ko ter tako urejeno, da bi vsaka taka utrd-

ba zase lahko prenesla zelo dolgotrajno ob-leganje.

Vse utrdbe so zgrajene vsaka zase samo-stojno, vendar pa so povezane med seboj navadno v trikotih s stolpiči, ki so zgrajeni nad zemljo iz posebne kovine. Vsak tak stolpič je zgrajen tako, da lahko nadzira vso okolico med utrdbam, ki ga obdajajo. Vsak tak stolpič ima top, več strojníc, pro-filetalske topove, metalce bomb in pa avto-matične puške. Stolp je obdan z žičnimi pregrajami in številnimi ovirami in je opremljen tako, da bi lahko vzdržal sam zase tudi zelo dolgo obleganje.

Vendar pa je med utrdbam nekaj polja, ki bi bilo lahko prehodno. Toda ta polja so spremljena v »polja smrti«, kajti na-nje je usmerjen ogenj iz utrdb in stolpov tako, da ne more sovražnik skoz. Ta polja pa so bila potrebna zato, da se omogoči gi-banje čet za napad ali pa izmenjavo čet, ki odhajajo z bojišča ali pa v prve vrste. Za temi polji so v ozadju posebne utrjene po-stojanke, ki se zopet lahko same branijo in kjer se naj zbirajo ali izmenjujejo čete.

Pred vso to utrjeno fronto pa so zgraje-

ne ovire, ki naj ustavijo prodiranje. Tam so gnezda za strojnice, za topove proti tankom ter sezidane ovire za tanke.

V ozadju so posebni zakloni za pehoto in topništvo, telefonsko omrežje, polja za topove proti tankom. V ozadju so na razpolago vse priprave za signalizacijo in sicer z zvočniki ali pa svetlobnimi znaki. Ti zakloni so zgrajeni ponekod 50 do 70 m globoko v zemljo, ki so s podzemskimi železnicami zvezani med seboj. 30 do 50 metrov pod zemljo teko vlaki, ki izpod zemlje privozijo naravnost na postaje, kjer se naklada in sklada vse potrebno. Ogromna električna dvigala dvigajo strelivo in največje granate ter jih prinesejo naravnost do topov. Vse podzemne vojašnice so stalno zračene s svežim zrakom, ki ga dovajajo posebne električne črpalke.

V podzemskih vojašnicah je poskrbljeno za vse: tam so spalnice, kuhinje, stranišča, pisarne, trgovine, studenci, delavnice in električne centrale. Električna igra pri vsem tem zelo veliko vlogo. Potrebna je za razsvetlavo, za dovajanje zraka in vode in za pogon podzemskih vlakov.

Nad vsem tem pa štrle številni težki topovi in še več protiletalskih topov. Vse te utrdbe in stolpi s svojimi nadziranimi presledki pa tvorijo tako zvane utrjene pokrajine.

Te pokrajine se raztegujejo vzdolž vse francoske meje. Najbolj utrjena in najmočnejša je pokrajina Lauter, za katero pravijo vsi strokovnjaki, da je sploh ni mogoče zavzeti. Prav tako je izredno vzorno utrjena pokrajina pri Metz, ki obsega tudi to staro slavno trdnjavo.

Za temi pokrajinami pa se zopet nahajajo cela polja težkega topništva, ki se premika ali na tračnicah, ali ga prevažajo z vlačilci. Ti topovi naj nato iz ozadja sčitijo vse te sprednje utrjene pokrajine in sicer na ta način, da razbijajo s svojimi dolgimi streli sovražnikovo ozadje in njegovo zbiranje v ozadju. Če bi pa sovražnik prodrl skozi katero teh utrjenih pokrajin, pa naj zopet ti topovi onemogočijo prihod novih čet k prodirajočemu sovražniku. Ti topovi že delujejo v zvezi z izvidniškimi letali, ki morajo obveščati strelce ob topovih.

Šele za temi polji s težkimi topovi so nato utrjena polja za letala, ki so vsa zavarovana zopet s protiletalskim topištvom in protiletalskimi strojnimi. Za temi polji pa pridejo nato stare častiljive francoske trdnjave Toul, Verdun, Belfort, Epinal in

Trouee de Chamrnes. Vse te trdnjave pa so bile seveda modernizirane in so verdunski trdnjavi n. pr. dogradili še podzemne utrdbe z vojašnicami, kakor v utrdbah na meji, in sicer 17 metrov v globino.

Da so zgradili Maginotovo črto, so morali prekopati 12 milijonov kub. metrov zemlje. Zgradili so več sto kilometrov podzemskih rovov. Na površini so zgradili 300 km novih cest. Na vsej črti so zgradili 55.000 utrjenih stolpov ali poslopij. Vsa Maginotova črta je stala 7 milijard zlatih frankov (približno 100 milijard dinarjev).

Lahko se reče, da so te podzemne trdnjave res nekaj fantastičnega. Te trdnjave in utrdbe se ob meji raztezajo skoraj nevidno in jih lahko razdelimo takole:

Prvi pas utrdbe je širok 30 do 40 km in je najbolj utrjen in najbolj opremljen; drugi pas je nekoliko svobodnejši, tretji pas je zopet silno utrjen. Tako dobimo širino 90 do 150 km in to je tudi prava širina cele Maginotove črte. Te utrdbe pa se raztezajo od Montbeliarda do Montmedya in so dolge 360 km. Ker pa sedaj tudi Belgijci zelo hitro grade skoraj enake utrdbe, bi lahko rekli, da je Maginotova črta proti vzhodu potegnjena od švicarske do nizozemske meje. Francoska vlada je prve kredite za te utrdbe določila v letu 1919, od tedaj pa denarja za te izdatke niso štedili. Prav nič niso delali prenačljeno in vse so podrobno proučili. Francozov čas ni prehitel.

Kakšna pa je glavna razlika med Maginotovo in Siegfriedovo linijo? Francoske utrdbe so zgrajene v globino, Siegfriedova črta pa je močna v svojih površinskih poslopijih. To se pravi, da francosko vrhovno poveljstvo prav nič ne računa na to, da bi morale francoske čete iz teh utrdb kdaj prodirati daleč naprej, dočim so nemške utrdbe zgrajene tako, da ne računajo, da bi morale dolgo ostati njihove čete na enem mestu. Dosedanji potek borb na zapadu je popolnoma opravičil smiselnost te trditve. Toda general Culmann, ki je idejni utemeljitelj te Maginotove črte, poudarja, da se te utrdbe ne bodo mogle uveljaviti, če ne bodo določene tudi za to, da podpro manevriranje velikih armad Siegfriedova črta je torej določena najprej za ofenzivne namene, ker naj omogoči zbiranje ogromnih armad ob meji. Maginotova črta pa za to, da vsak pritisk vzdrži in ga odbije, potem pa šele podpre ofenzivo čet, ki jim bo trdnjavski pas izhodišče in oporišče.

Kdo je Daladier?

Oči vsega francoskega naroda so danes uprte na enega samega človeka. To je majhen, čokot človek napoleonske postave, ki je postal zedinitelj vsega francoskega naroda, ki je prerastel samega sebe in svojo stranko, in ki se mu je posrečilo to, kar se ni posrečilo niti enemu predsedniku vlade po svetovni vojni. Daladier je vžil svojemu narodu nov zagon domovinske ljubezni in zbral ves narod okoli francoske zastave.

Najdemokracičnejša država v Evropi je sama po sebi dala voditelja, ker je uvidela, da živi v času, ko je to potrebno. Brez mnoge oklevanja je Francija poslala na zimске počitnice parlament in priznava danes Daladiera kot edinega voditelja. Francija je le ohranila zunanjo obliko parlamentarne demokracije, ker je parlament z vedno novimi pooblastili sam prepustil izključno oblast Daladieru. Francoski parlament je že vnaprej začutil vse nevarnosti položaja v Evropi, uvidel svoje napake in se je zadovoljil, da se je našel mož, ki je prevzel vso odgovornost nase.

Daladier je bil mož, ki je začel brezobzirno čistiti državo od špijonov in kujavcev, in ki je takoj spočetka začel povečavati narodno obrambo. Škandal veleizdaje, v katerega je bilo zapletenih cela vrsta kupljenih čas-

nikarjev, je bil odkrit samo zaradi Daladierove brezobzirnosti. Javnost se je že prej mnogokrat izpraševala, kako je mogoče, da so izhajali v francoskih časopisih tako čudni članki. Ves narodnostni dvig je danes delo Daladiera, ki je v poldrugem letu svoje vlade napravil nekaj neverjetnega.

Politična usoda Daladiera je podobna usodi mnogih drugih velikih Francozov. Tudi Daladiera so napadali tako strahovito, kakor Clemenceau. Ko je februarja meseca leta 1934 zadužil vstajo, je bil Daladier najbolj osovraženi človek v vsej Franciji. Prav isti ljudje, ki ga danes slavijo, so ga tedaj imenovali »le fusilleur« (ubijalec). Mnogi so pljuvali, kadar so ga srečali, in dolgo časa se je moral skrivati pred javnostjo. V francoski politiki je bilo njegovo ime že skoraj pozabljeno in da je njegova politična kariera zaključena. Toda Daladier je ohranil svojo samozavest.

Daladierovo poreklo je tako, kakor skoraj vseh francoskih voditeljev. Rojstna zibelka mu je tekla v hribovitem in divjem kraju, kjer ljudje ne poznajo francoske prijaznosti, ampak so od narave močni in odporni. Daladierov oče je bil pek.

Današnji predsednik francoske vlade se je rodil 18. julija 1884. V svoji mladosti je gle-

dal, kako njegov oče mesi kruh. Bil je najmlajši med tremi otroki. Ko je prišel domov iz šole, je moral pred kosilom raznašati zemlje. Mali Edvard je bil »učen« otrok v družini. Njegov starejši brat se je psvetil očetovi obrti, sestra pa je pomagala materi v gospodinjstvu. Mali Daladier se je že v svoji mladosti navadil molčati.

Daladier je še do danes ohranil svoj duševni odnos do naroda, iz katerega je izšel. Še danes je Daladier eden izmed mnogih iz francoskega naroda in se kot tak tudi čuti.

Daladier se čuti kakor delavec, kmet in vojak, in je prav zaradi tega zelo pravičen. Vsa štiri leta svetovne vojne je prebil na fronti. Ko je stopil v vojsko, je bil preprost vojak, na koncu vojne pa je bil stotnik. Daladier je prvi ministrski predsednik, ki ima odlikovanje »legije časti« za vojaško hrabrost.

MALI OGLASI

ČEVLJARSKEGA POMOČNIKA

sprejme takoj Znidarič Franc, Loke 56, Terezija, Trbovlje I

IŠČEM MAJERJA

ali viničarja s 3 do 4 delovnimi močmi. Dr. Kovačič, Počehova 11, pri Mariboru.

PREKLIC

Podpisani preklicujem neresnične trditve, ki sem jih iznesel na oblastvo zoper g. Ploja Antona, bivšega župana občine Velka Maribor, dne 16. oktobra 1939. Žebot Franjo, podžupan mesta Maribor.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašice. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašice. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašico ter stane 1 zav.

6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pisem.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.— 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—

Pazite, pravi »Redine« in »Mostine« se dobi samo v gornjo sliko in ga prodaja za Kranjski del Slovenije drogerija KANO, Ljubljana, Židovska ul. 1 a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANO, Maribor — Gosposka ulica 34.

NOVOST!

SAMO DIN 49.50

Št. 62.300 Anker-ura prvi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov s plameno garancijo

Din 49.50

Štev. 62.301 leta 9 osvetljenimi kazilci in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki vam ga pošlje za- stonj in poštne preste

H. Suttner

Ljubljana 6

Lastna protokollirana tovarna ur v Švic.